

GYMNASIUM

Gimnazija „Svetozar Marković” Subotica
Gimnazium Svetozar Marković Szabadka

14.

УВОДНА РЕЧ...

Драги гимназијалци,

Прво полугодиште се завршава и нова календарска година ће уступити место овој школској. Као епилог рада ове године имате на располагању празнике и распуст који ће вам омогућити да се одморите од часова, провера знања и свакаких промена, и да кроз зиму која нам је раније дошла прођете у слављу, да бисте се сачували за пролеће. Ова наша 2018. година је била динамична.

Промене од почетка школске године, тј. увођење новог смера и електронског дневника нису биле нимало пријатне, како за професоре, тако и за ђаке. Уз сталне промене распореда да би се ускладио рад свих професора и број часова осетило се присуство пометње у гимназији. Нови изборни предмети за прваке су поставили питање не само о времену и организацији часова, него и систематизацији градива које, иако стигло највишом одлуком, ипак не умањује чињеницу да је апстрактно, готово непостојеће. Дуализам у виду педагошке документације (класични и електронски дневник) је успорио и отежао рад свих професора, а и када је остао само електронски дневник, проблеми нису уопште јењавали, него наставили другачијим, проблематичнијим током. Те пометње се сада расплићу, али се истински надамо да ћемо се сви лакше навићи од следеће године на ове промене, да ће се стање некако нормализовати, јер ти додаци ће остати на снази.

Ваши уредници

Kedves Olvasóink!

Az advent elérkeztevel – amellet, hogy a lelkünket is igyekszünk ünneplőbe öltöztetni –, az iskolára egyre kevésbé tudunk odafigyelni. Akarva vagy akaratlanul, az első hó lehullta után már nem érezzük azt, hogy az iskolában betöltött szerepünk fontos lenne. Habár kedves tanáraink idén sem hagynak minket unatkozni, ami a feleléseket és a tudásfelmérőket illeti, na de így még izgalmasabb ez az ünnep előtti időszak.

Kitartás, nemsokára itt a várva várt SZÜNET!

Kellemes ünnepeket kívánunk!

Pacal Andrea, IV.e

Адресат (не)повољних коментара: проф. Борјана Гаврилов Болић

Уредници: Јелена Броћило, III₂

Немања Жарић, III₂

Насловна страна: Војислав Маћош, III₂

Редакција: сви који су допринели да текстови буду пред вама

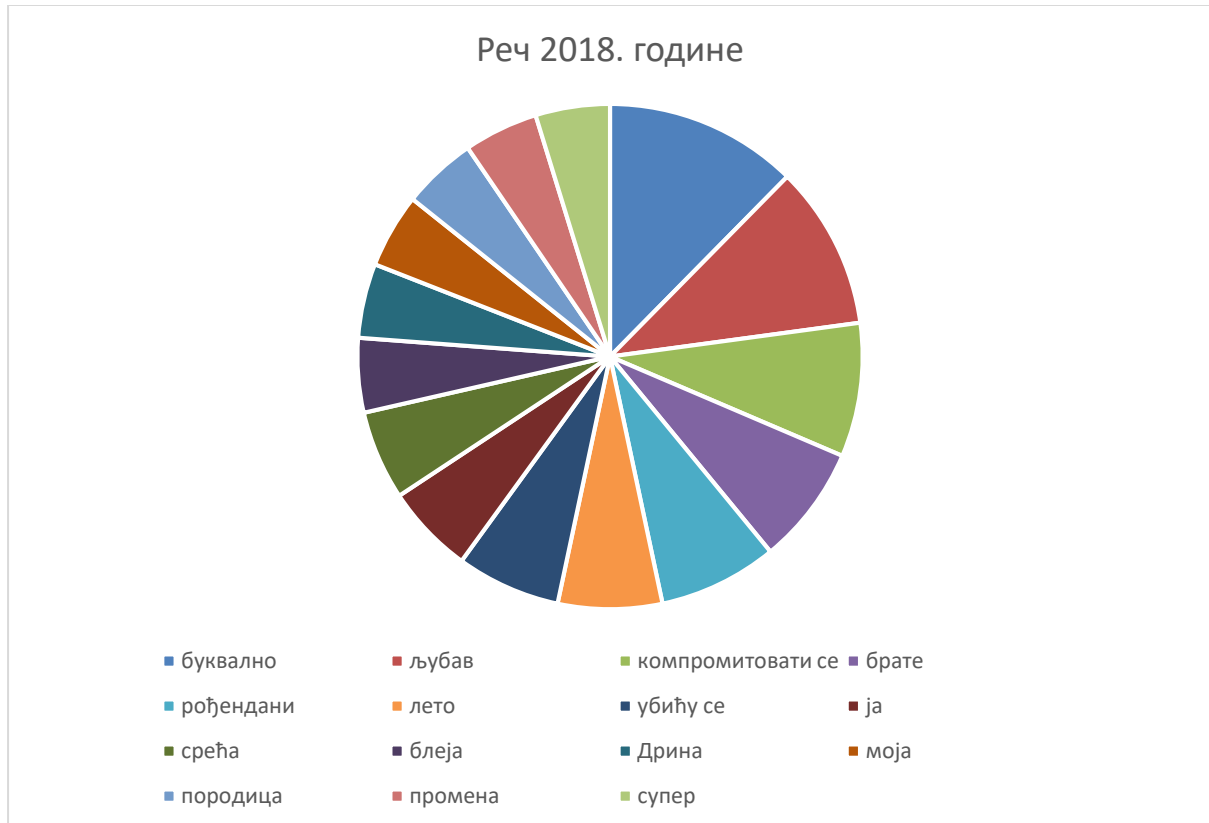
Лектори: проф. Хајду Агнеш

проф. Ана Гаковић

Пријатељ Gymnasium-а: проф. Биљана Тајков

РЕЧ ЈЕ О РЕЧИМА

И ове године Актив професора српског језика и књижевности анкетирао је ученике у свим одељењима у оквиру акције бирамо РЕЧ ГОДИНЕ. И ево резултата до којих смо дошли.

Акција је спроведена у жељи да добијени резултати буду подсетник на годину за нама. Да се присетимо шта смо говорили, тј. како смо користили своје супермоћи. Песник Брана Петровић тврди: *Јесте моћ дисања - јесте моћ куће да се изненада над главом спавача сруши - али моћ говора посебна је и највећа моћ - моћ говора, - моћ говора - моћ говора - МОЋ ГОВОРА*. Дивно је то схватио Мики Манојловић који маестрално интерпретира Петровићеву песму „Моћ говора“. Послушајте, ако вас занима, имате на интернету тај аудио запис, као „уосталом и све остало“ у/ на мрежи која је премрежила свет. Све се може ту наћи за трен.

Клик – клик – клик... Човек који кликће! Некада је то била асоцијација на човека слободног као соко, на узвишене, на високолетаче, на *Галеба Џонатана Ливингстона*. То је могао бити Бодлеров *Албатрос*, *Орао* Јакшићев или Феникс који се издиже из пепела, као жар-птица овековечена у пламену поезије Бранка Миљковића, песника који је у својим ватреним визијама и идејама, и сам, запаљен њима, нестао у пепелу, претходно оставивши сведочење о томе колико реч може да пече и како је играјући се ватром, тј. ужареним речима, изгубио главу. Песме су му је дуго тражиле и на крају су по њу и дошле. „Живот, литература“ или истинска *Беда поезије* поете који је записао: *реци ми нешто што је шума....?*

Шта нама данас речи значе? Како их користимо? Јесмо ли спремни да се због њих опечемо, изложимо опасности, заложимо оно што нам је највредније, изгубимо/добејемо све? То вероватно зависи од тога ко говори. Хасан свом пријатељу дервишу у Селимовићевом роману објашњава да има људи који нешто кажу и можеш то да прихватиш или не, и оних других због којих, кад проговоре, утрнеш јер знаш да у том тренутку све своје стављају на коцку. Исту ову мисао из романа *Дервиш и смрт* писац ће поновити у својој *Тврђави: Реч је барут, за час плане!* А то ће потврдити и његов нешто старији савременик Андрић у *Проклетој авлији: Реч је пала, а када реч пође једном, она се више не зауставља, него иде даље и уснут расте и мења се.*

Сви смо бар једном рекли нешто што нисмо у ствари мислили или желели и сви смо се макар једном због својих речи покајали, и бар једном злоупотребили њихову моћ, у афекту или са предумишљајем. Да ли је важно? Рекла бих да јесте. Јер иза речи увек стоји и намера. Речима можемо дел(ОВ)ати и много шта не можемо без њих учинити. Не можемо се извинити док не кажемо ИЗВИНИ, не можемо тражити, па ни добитиопроштај без речи ОПРОСТИ МИ. Не можемо се ни опкладити, а да нисмо рекли КЛАДИМ СЕ, нити обећати без ОБЕЋАВАМ. То су тзв. перформативни искази. Они имају исту снагу као и они којима у *Постању* Бог ствара све(т). *И рече Бог нека буде.... и би.....*

Јер у свом јеванђељу, Јован је записао на самом почетку текста да *У почетку беше реч и реч беше у Бога, и Бог беше реч, и све што је постало кроз њу је постало..... И беше видело људима, и видело се светли у тами и тама га не обузе.* То је реч и Његошева, она *вјечна зубља вјечне помрчине којанит' догори нити свјетлост губи.*

*****

Речи које сијају, светлеће речи....Да ли су то данас само рекламе изнад продавница, хотела, кладионица, дискотека и ноћних клубова?

Ко данас запаљиво говори, пише, кликће? Можда они који вичу на нас са политичких трибина или док седе око округлих столова, због којих би сигурно краљ Артур, да је жив, редизајнирао свој? Они од којих често можемо, у жару полемике или индивидуалних наступа, да научимо које су увреде модерне, како показати незнање, необразованост, некултуру, или пак можемо од њих чути (мада често не и научити) неке нове речи, оне којима они воле да се служе, и када нису баш сигурни (а није преседан и да „немају појма“!) шта оне тачно значе и како да их нпр. „имплементирају“ у својих „пет ворхолловских минута“ глорије, да не кажем славе, пошто им је велика сатисфакција, а не, далеко било задовољство, да „не силазе са миниплазме, или обичне плазме, или неких других, некада је било малих, а сада све већих, ТВ, et cetera екрана“ и да се на њима одомаће све до почетка неког „ријелитија“, или се само тамо пребаце, право из информативног у тзв. забавни, а често и (не)културни програм?!

Да ли постоје и данас они који кликћу, који су у стању да узвикују своје истине као некада Мајаковски, док њихове речи трговима вијоре као ветар или попут *Облака* у

панталонама се појављују на нашем тмурном медијском небу? Ех....Лепо је питао, тј. викао горостасни гласноговорник револуције „А ви могли бисте?“ Бојим се, не бисмо.

Да ли заиста данас одлучујуће речи припадају само суфлерима и позерима, онима који шапућу иза леђа, по кулоарима? И онима који туђе говоре као своје, извикују са тргова и екрана?

Шта је са нама који љубимо, по цену да се на њима опечемо, или у њима изгоримо,ужарене речи и као за светим гралом трагамо за њима, да нас подсети на то да ако витештво није „у тренду“, не значи и да је мање због тога узвишено? Да ли смо и ми заборавили на снагу речи? Или смо још увек свесни када направимо погрешан избор међу њима, какве могу бити последице? Да је свака грешка, па и штампарска при уобличавању исказа некада фатална? Јер од виталне важности је да ли ћемо некога убити или љубити. Није у питању само једно слово. Важно је да ли смо неког својим речима повредили или исцелили. У првом случају, ту је увек могућност коју пружа реч ИЗВИНИ, А ПОДРАЗУМЕВА УВИД У СВОЈУ ГРЕШКУ И ЊЕНЕ ПОСЛЕДИЦЕ ПО НАС И ОНОГ КОГА СМО РЕЧЈУ ПОВРЕДИЛИ, ПРИЗНАВАЊЕ СВОГ ГРЕХА. И ПОНУДУ ИСКУПЉЕЊА. А ЗА ТО СУ ПОТРЕБНЕ ОПЕТ И ИСЦЕЉУЈУЋЕ РЕЧИ, КАО ШТО СУ НПР. РЕЧИ: ВОЛИМ ТЕ, ВАЖАН СИ МИ, ПОТРУДИЋУ СЕ ДА ГРЕШКУ НИКАДА НЕ ПОНОВИМ И ДА ВИДИШ МОЈЕ ИСКРЕНО КАЈАЊЕ. Охрабрује што се тако високо у речнику наших матураната котира реч љубав, па можда чак и реч брате, којој ни земунски клан није могао да одузме нешто од њеног буквалног значења. Волети никада није лако. То је процес који тражи жртву и није лако љубав показати, па можда се зато због ње често икомпромитујемо, а можда се компромитујемо и зато што не верујемо у добронамерност и љубав других и да ће нам опростити то што нисмо паметнији некад и не знамо увек све, да нам се неће подсмевати због тога....

*****

„Речи, речи, речи.“ Тако је Хамлет одговорио Полонију који га је питао: „Шта читате, кнеже?“ Зашто тако? Полоније је мислио да је то зато што је принц луд. Али Хамлет је већ тада знао— људи су речима одузели смисао. А без њих, ко смо ми?

Данас је **Човек који кликће** наслов басне *Човек и миш*. Да, али шта је њено наравоученије? Кликтави човек тако брзо комуницира, о да! Он при том не води много рачуна о интерпункцији, синтакси, и далеко било –стилу. Само клик – клик – клик! ОК! Enter. Где нема интерпункције, зна се, нема краја ни почетка. Где нема синтаксе, нема ни логике, дакле ни хаос није далеко. Да ли је то лоше? Ко би то знао - из хаоса је све настало, каже античка митологија. Можда би ипак требало ставити ? и ! уз резултате истраживања које је Оксфорд ове године добио у оквиру анкете Реч године коју спроводи управо на основу претрага на интернету. Занимљиво је да је победнички тријумфовала реч ТОКСИЧНО, али уз њу се високо котирала и реч ОРБИТИРАТИ. Сви знамо да су отрови стари колико и историја. Сетимо се само Борција. Нема ту ничег епохално новог на плану семантике, међутим овом речју људи су ове године описивали политику, односе, навике....Што се друге речи из Оксфордског избора тиче, за мене је нова и њу сам морала да научим. Орбитирати, не, не значи окретати се као

једно небеско тело око другог, а оба можда око трећег, давно сам учила физику, али као да је било тако. Орбитирати значи у ствари прекинути друштвене везе са неким, али наставити да издалека пратимо ту особу коју смо одбацили, и то да је пратимо на друштвеним мрежама на којима ћемо повремено и коментарисати понешто у вези са њом пошто смо је претходно „блокирали“?!? Па зар нису такви међуљудски односи токсични? Да ли је свет интернета свет у којем се може и бити и не бити, јер све је ту реално, а у ствари нереално, помало надреално? Као илустрација за орбитирајуће виртуелне односе можда би најбоље послужила лобања коју Хамлет држи у руци. Само би још испод слике ове лобање требало додати две укрштене коске и додати натпис: ДРЖАТИ ВАН ДОМАШАЈА ДЕЦЕ!!!! Warning!!!! Али како када су деца све мање са нама (у свету одраслих) а све чешће са разним сокоћалима, на интернету, заплетени у друштвене мреже и зароњени у виртуелни свет у којем речи губе на значењу и узмичу пред видео клиповима. Можемо само да се надамо, „брате“, да су наши тинејџери довољно мудри да мућну главом So, just SHAKE WELL BEFORE USE, да се на тим мрежама не компромитују, да забораве на „убићу се“ и онда ако око њих неко орбитира и да ће успети да нађу праве људе и праве речи око којих ће се вртети њихов свет виртуелни и овај други, нисам сигурна да је правилно рећи НАШ. Ја им свакако желим да у свим световима нађу љубав. И да не забораве шта та реч значи.

*****

Не заборавимо ни то да је Оксфорд 2013. прогласио за реч године selfi. А 2015., реч године није по њиховим истраживањима реч, већ емотикон. То нас наводи на помисао да је данас појединац постао егоцентрик са потребама које су мешавина егзибиционизма (сликамо се) и војеризма (неко ваљда све те силне селфије и гледа, коментарише и ЛАЈКУЈЕ!). Живимо са жељом да непрекидно комуницирамо, али да ништа не кажемо, већ да сличице уместо речи изразе наша осећања, као у пећинско доба када смо цртали по зидовима. Да ли је овакав свет свет у којем се можемо разумети? Одговоримо заједно на то питање. Надам се да ћемо ускоро сви опет прионути на лексикографски посао и да ће нам наш језик још много тога рећи о нама и свету око нас.

На крају, захваљујем свима који су учествовали у избору за реч године и извињавам се ако ја овом приликом нисам нашла оне праве речи и успела да кажем (о)њима оно најважније, али да цитирам *Јеванђеље по Јовану*, тј. Пилата од којег су фарисеји тражили да промени натпис на крсту: Quod scripsi, scripsi.

С. Вујачић, професор

ГЛОБАЛНА КОНФЕРЕНЦИЈА АФС-а У БУДИМПЕШТИ 2018. ГОДИНЕ

У Будимпешти се од 26. до 28. септембра 2018. године одржала Глобална конференција АФС-а са темом *Глобална компетенција - наша будућност, наша одговорност*. Организатор конференције, на којој су присуствовали учесници из више од 60 земаља, односно 400 учесника из целог света је светска мрежа АФС (AFS Intercultural Programs), чија је Интеркултура чланица од 2008. године. Иначе, програми размене ученика су постојали у Југославији у оквиру тадашњег Каравана, Бироа за међународну размену омладине и студената, од 1966. до 1992. године, када су се због несрећних догађаја у региону угасили. У том периоду, у овим програмима је учествовало око 800 омладинаца из Југославије, док је око 600 младих из страних земаља било на годишњим или краћим програмима размене у Југославији. Удружење Интеркултура су 2008. године регистровале људи који су осамдесетих година и сами учествовали у АФС програмима размене. Они су препознали потребу да се младима у Србији омогући да учествују у међународним разменама и кроз непосредно интеркултурално искуство развију знања, вештине и ставове који су им потребни да постану грађани света.

Глобална компетенција је веома важна за 21. век. У свету који је све више повезан, људи морају научити како да уче, раде, комуницирају и живе заједно и поред својих различитости. Да би се то постигло, морамо заједно дефинисати иновативне и одрживе начине који воде ка глобалној компетенцији. Један од начина су међународни програми размене, како ученика тако и наставника. У данашњем свету глобалних економија и етнички прошараних заједница, тежња да се људи свих узраста науче да постану глобално компетентни грађани, да науче да живе, раде и напредују заједно све више постаје реална суштинска потреба. Изазови данашњег глобалног друштва – отуђивачке политике, међународни конфликти и сукоби идеологија – изискују удружене снаге изузетних појединаца. Ова Глобална конференција је од изузетног значаја јер су по први пут на њој поред еминентних светских стручњака из области интеркултуралног учења и глобалних компетенција учествовали и екстерни сарадници – представници влада, невладиних организација, волонтерских организација, формалног и неформалног образовања и водећи предузетници из целог света. Ова конференција је створила идеалне услове да се сви сектори унутар различитих држава, па и саме државе, међусобно повежу ради задовољавања све веће потребе за глобалним компетенцијама тако што ће да створе и ускладе уређивачке политике, стратегије и ресурсе неопходне за оснаживање савремених едукатора који би пренели ове кључне вештине 21. века неопходне сваком појединцу у свакој етапи живота.

АФС Глобалну конференцију су подржали Организација за економску сарадњу и развој (OECD), непрофитна организација TeachForAll, UNESCO Махатма Ганди институт за образовање за мир и одрживи развој (MGIEP) и Фондација Јиданова награда (YidanPrizeFoundation) и многи други.

Kao predstavnici Srbije, na Konferenciji su prisustvovali Ivana Gazikalović-Pavlović, direktor Interkulturne/AFC Srbije, Borko Petrović, profesor engleskog jezika i volonter Interkulturne iz Paraćina i Gordana Budanović, profesor engleskog jezika i volonter Interkulturne iz Subotice.

Gordana Budanović, profesor engleskog jezika

IZVEŠTAJ O DEBATI

Poslednje nedelje novembra u odeljenju III₂ održana je na času istorije dugo iščekivana debata. Tema koju je zadao profesor Bogdan Gajić, pod nazivom „Obrenovići su doprineli razvoju Srbije“, ispostavila se kao vrlo interesantna i vredna razgovora, te je sama debata produžena i na naredni čas. U početku je, bez prethodnog bavljenja temom, vladalo opšte mišljenje protiv dinastije Obrenović. Međutim, nakon poduže rasprave kojoj smo svi rado prisustvovali naučili smo mnogo toga novog i značajnog za zemlju u kojoj živimo.

Pored učesnika same debate, ostatak razreda činili su su fotograf, sudije i publika, pa smo ispitali njihova mišljenja.

-Milice, kako su ovi časovi izgledali iz treće perspektive?

Milica Gazdić: Od početka debate bilo je neizvesno, obe grupe su se dobro pripremile i bile pune argumenata u svoju korist. Tokom ove debate naučili smo mnogo novih činjenica koje se ne nalaze u našem udžbeniku, ali su veoma značajne za našu istoriju. Grupa koja je bila za napredak je bila znatno jača, tu je pre svega znanje preovladalo, a i činjenica da su Obrenovići stvarno doprineli napretku Srbije čega smo svi bili svesni.

-Ivona, koje je tvoje mišljenje o debati i kakav je to doprinos Obrenovića koji spominjemo?

Ivona Milanković: Debata je bila veoma napeta i zanimljiva. Obe grupe su iznosile odlične argumente i izvrsno branile svoje stavove. Njihova izlaganja su nam donela novo znanje o razvitku Srbije u 19. veku, kao što je razvoj telefonskog i železničkog saobraćaja, ulično osvetljenje i uvođenje obaveznog školovanja dece. Drago mi je što je grupa koja se borila za Obrenovićeve doprinose razvoju Srbije došla do svoje zaslužene pobeđe.

Za vreme duge vladavine dinastije Obrenović, mnogi njihovi uspesi ostali su u senci političkih afera i sukoba. Na primer, kako je i Ivona navela, napravljena je prva pruga u Srbiji koja je značila veliki napredak za srpsku privredu i trgovinu. Doneti su zakoni koji su garantovali slobodu govora i omogućili stvaranje stranaka, što je bio veliki korak ka

ustaljivanju demokratije. I uprkos ličnim uverenjima i interesima vladara ove dinastije, 1888. godine donet je ustav koji se temeljio upravo na tim demokratskim i liberalnim idejama. Vodeći se ovim činjenicama, grupa koja se zalagala za Obrenovića odnela je pobjedu na ovoj debati.

-Nakon tih argumenata, Noemi, kakav je bio tvoj utisak? Ko se po tebi najviše isticao?

Noemi Santo: Argumenti koje su iznosile obe strane bili su zasnovani na proverenim dokazima, odnosno činjenicama. Obe strane su bile objektivne, poštujući protivnika. Učenici Nemanja Žarić, Anđelka Matković i Sanja Popović su se najviše isticali kao predvodnici strana, ali su i ostali učestvovali u iznošenju svojih stavova.

-Lola, da li je ova debata uspela da promeni neke tvoje stavove?

Lola Mačković: Pre održane debate mislila sam da Obrenovići nisu doprineli napretku Srbije. Obe grupe su imale odlične argumente, ali su ipak učenici pobjedničke grupe uspeli da promene moje mišljenje. Osim toga, saznala sam mnoge stvari koje do tada nisam znala.

-Jano, kako se tebi svidela debata?

Jana Trklja: Obe grupe su se borile do kraja sa svojim dobrim argumentima, ali po meni, najviše se istakla Sanja koja je bila u grupi protiv. Veoma je zanimljiv ovaj način učenja gde svi učestvujemo i volela bih da imamo još debata. Smatram da na ovaj način aktivnim razmišljanjem svi naučimo ponešto novo.

-I za kraj, Anđela, reci nam kako se tebi činio ovaj događaj.

Anđela Petrović: Debata je bila vrlo zanimljiva, otvoren je veliki broj tema, sa mnoštvom dokaza za i protiv zadate teme. Po par učenika na svakoj strani dalo je svoj maksimum da odbrani svoj stav. Svi učenici su u ovu debatu ušli spremni, naoružani informacijama kako iz udžbenika, tako i sa raznih drugih izvora. S obzirom na veliki broj činjenica koje su iznele obe strane, jedan školski čas nije bio dovoljan, te je zbog toga debata produžena za još 45 minuta. Na kraju debate sudije su imale vrlo težak zadatak, a to je da odluče ko je pobjednik. Odlučeno je da pobjeda ode u ruke učesnika koji su se zalagali za to da su Obrenovići doprineli našoj zemlji. Čestitamo svim učesnicima!

Maja Imrić, III₂

Recenzija rukopisa:

NOVE TENDENCIJE U METODICI NASTAVE FILOZOFIJE

Knjiga Dragana Krstića *Kako predavati filozofiju u srednjoj školi?* Neka pitanja metodike nastave filozofije jedno je od retkih dela koja su najneposrednije posvećena složenoj i izuzetno zahtevnoj praksi nastave filozofije. Dodatno, ova knjiga je posvećena nastavi filozofije u srednjim školama, što je, prema našem mišljenju, čini još izuzetnijom: baveći se ovako kompleksnom temom, Krstić ne samo da pokazuje zavidnu upućenost u datu problematiku, već takođe pokazuje istančan sluh za nove potrebe nastave u srednjim školama, koja je već nekoliko godina predmet reforme.

Knjiga *Kako predavati filozofiju u srednjoj školi?* predstavlja izuzetno zanimljiv materijal, sa jasnim autorskim pečatom koji joj daje posebnu vrednost. Naime, ova knjiga namenjena je nastavnicima filozofije u srednjim školama, kao ispomoć u pogledu savladavanja onih nastavnih sadržaja koji su za takvu nastavu i predviđeni, ali takođe i kao ispomoć u pogledu naporedne upotrebe izvornih filozofskih tekstova u nastavi. Dodatno, međutim, sam autor naglašava da knjiga nije namenjena samo nastavnicima filozofije, kao što bi se moglo očekivati, već jednako i samim učenicima, koji jednako treba da izađu na kraj sa zahtevnim nastavnim materijalom. Već na osnovu rečenog može se videti sasvim savremen i nesumnjivo progresivan osnovni stav Krstića: nastava filozofije ne može se uspešno realizovati bez neposredne saradnje nastavnika i učenika, odnosno bez konkretne i intenzivirane razmene mišljenja i stavova između njih. Imajući to u vidu, čini se opravdanim zaključiti da za Krstića nastava filozofije nikako ne može biti valjano realizovana ako se sprovodi po modelu monotonih predavanja i njihovog pukog reprodukovanja.

Pomenuto je, prema našem mišljenju, veoma značajno: nastava filozofije veoma je osobena i zahteva drugačiji pristup nego što je to uobičajeno slučaj. U našim školama tradicionalno se smatra da je nastava filozofije izuzetno teška, te da zahteva naročitu životnu i duhovnu zrelost, usled čega se ona do sada mahom izvodila tek na najvišim godinama – u četvrtom i eventualno trećem razredu srednjih škola. U sličnom duhu, često se – prema našem mišljenju pogrešno – smatralo da nastava filozofije treba da podučni učenike postavkama i osnovnim tezama najznačajnijih filozofa, usled čega se odviše često znanje iz filozofije svodilo na napamet naučene floskule. Takva situacija u velikoj meri oštetila je kako samu nastavu filozofije u srednjim školama, tako i odnos učenika prema predmetu filozofije, koji u najvećem broju slučajeva doživljavaju kao nešto nekorisno i nepotrebno, neuviđajući načine na koje tako stečeno znanje mogu upotrebiti u svakodnevnom životu i daljoj profesionalnoj orijentaciji.

Knjigom *Kako predavati filozofiju u srednjoj školi?* Dragan Krstić ustaje protiv takve prakse, a čini se i protiv njenih loših posledica. Pre svega, sama činjenica da je ovde reč o knjizi iz metodike nastave filozofije pokazuje da je reč o novim tendencijama: do sada je u našoj filozofskoj javnosti zaista malo stručne literature objavljeno na tu temu, te je svest o potrebi za njom narasla tek poslednjih godina. Dragan Krstić ovom knjigom nesumnjivo

stupa u korak sa takvim novim tendencijama; međutim, ono što posebno krase pristup profesora Krstića je činjenica da on o metodici nastave filozofije u srednjim školama govori na osnovu višegodišnjeg praktičnog iskustva, čije pouke ovom knjigom sažima i reflektuje.

Kao dugogodišnji nastavnik filozofije u Gimnaziji „Svetozar Marković“ u Subotici, Dragan Krstić isprobao je više različitih pristupa obradi nastavnih materijala, kao i više različitih pristupa samim učenicima. Neke od rezultata tog rada Krstić je prikazao ovom knjigom: njen osnovni sadržaj čini prikaz više oglednih časova samog autora, koji pokrivaju pet tematskih oblasti - uvod u filozofiju, antičku, srednjovekovnu, modernu i savremenu filozofiju. Drugim rečima, Krstić je doslovno svoje nastavničko iskustvo preneo na papir, metodički ga sagledao i prikazao, te ga ponudio kao eventualnu pomoć i podršku drugim nastavnicima. Činjenica da je ovaj zadatak obavio iscrpno, zahvatajući u sve centralne tematske oblasti nastave filozofije u srednjim školama, kao i da je celokupno delo uveo prethodnim opaskama o karakteru nastave filozofije i o samoj metodici te nastave, samo pokazuje visoko razvijenu svest o kompleksnosti problema sa kojim se uhvatio u koštac.

Naročito je važno istaknuti da prilikom obrade čak trinaest nastavnih jedinica Krstić nije ostao pri klasičnom modelu nastave filozofije, kakav se kod nas najčešće sprovodi. Naprotiv, Krstić je u svakom od slučajeva ispitao tezu koju ovom knjigom zapravo predlaže i pokazuje: naime, tezu da nastava filozofije ne mora biti zatvorena na uže filozofsku problematiku, i to kako u pogledu njenog sadržaja, tako i u pogledu konkretnog metodskog pristupa. Preciznije, ovom knjigom Dragan Krstić predlaže da se učenici u nastavne sadržaje filozofije uvedu uz pomoć umetnosti. Na taj način, čini se, može se ostvariti dvostruka svrha: učenici bi u filozofiju, kao nešto što im je strano i daleko, stupili polazeći od umetnosti kao nečega što im je bliže i poznatije, te bi se tako pitanja filozofije za njih postavila kao pitanja koja imaju smisla i značaja i za njih same, odnosno za svakog pojedinog čoveka.

Sa druge strane, Krstić na taj način zagovara savremenu ideju o mestu i ulozi nastave filozofije u srednjim, pa čak i osnovnim školama: umesto da predstavlja samo jedan od niza nastavnih predmeta, u velikoj meri odvojen od drugih vrlinom svog specifičnog karaktera, filozofija bi mogla predstavljati mesto povezivanja različitih znanja, mesto interdisciplinarnosti i sistemskog povezivanja naučenog. Oba pomenuta cilja, prema našem mišljenju, veoma su važna, budući da od nastave filozofije čine živ i aktuelan nastavni sadržaj, koji učenike može naučiti kako sistematizaciji, povezivanju i širini stečenih znanja, tako i mogućnosti da isti problem sagledaju iz više različitih perspektiva, da budu u stanju da uporede i međusobno samere različite argumente, te načelno da misle bez predrasuda i razborito.

Krstićev izbor indikativan je u tom pogledu: u širokom horizontu umetnosti ovaj autor bira odlikovane primere filma i rok muzike, kao primere umetnosti sa kojima se učenici nesumnjivo svakodnevno susreću i koje smatraju sastavnim delovima sopstvenog sveta i života. Autor sam svedoči da je film i rok muziku odabrao kako bi učenicima srušio pogrešnu predstavu o filozofiji kao o nečemu što nema veze sa stvarnim životom, odnosno što ne može imati smisla za njih same. Isto važi i za Krstićevo objašnjenje konkretnog izvođenja nastave: prema mišljenju ovog autora, nastavnik bi trebalo da odabere neko konkretno umetničko delo, i to takvo koje je po pretpostavci poznato svim ili skoro svim učenicima. Polazeći od

takve osnove, prema Krstiću, nastava bi dalje trebalo da se sprovodi svojevrsnom majeutikom – navođenjem učenika da polazeći od tog konkretnog primera, kroz dijalog nastavnika i učenika, dođu do etičkih, političkih, ontoloških, gnoseoloških i drugih filozofskih pitanja.

Krstićev stav ovde je jasan: umetničko delo, odnosno iskustvo umetničkog dela, nastavnik može iskoristiti kako bi zajedno sa učenicima formulisao neko konkretno estetičko pitanje ili problem. Međutim, ovo estetičko pitanje nije cilj samo po sebi: ono bi trebalo da posluži kao prohod, kao vezivna karika između subjektivnog i ličnog iskustva i objektivnih i načelnih problema ne samo estetičkog karaktera. Povrh svega, ovako vođena rasprava morala bi se uklopiti u već postojeći nastavni plan i program, odnosno morala bi biti osmišljena tako da zahvati učenja njima predviđenih filozofa.

Nesumnjivo je da ovako zamišljena nastava filozofije predstavlja nastavu koja će učenicima prirodno biti zanimljiva i podsticajna; u tom duhu Krstić napominje da je jedna od korisnih posledica ovakvog pristupa i popularizacija filozofije. Podjednako, nesumnjivo je i to da Krstićev projekat zahteva veoma zainteresovanog i posvećenog nastavnika, voljnog da i u pripremi časa i u njegovom izvođenju pruži maksimum znanja i energije. Drugim rečima, ovakva ideja nastave filozofije podrazumeva sistemsko podizanje njenog kvaliteta, dok je sa druge strane potpuno otvorena za prilagođavanje konkretnim uslovima u bilo kojoj srednjoškolskoj ustanovi.

Knjiga Dragana Krstića *Kako predavati filozofiju u srednjoj školi?* neka pitanja metodike nastave filozofije je, dakle, delo metodičkog karaktera, izvedeno iz prakse nastave filozofije i s obzirom na nju. Kao proizvod dugogodišnjeg nastavnog iskustva i rada, ova knjiga pre svega pokazuje ljubav prema učenicima i poštovanje prema mogućnostima koje nastava filozofije može otvoriti mladom duhu. Ova knjiga pokazuje i vrednost iskustva i posvećenog rada: u Krstićevom delu ono se srećno prepliće sa savremenim idejama, tendencijama i perspektivama, a ovo jedinstveno sabiranje iskustva i novine nesumnjivo će na svakog čitaoca ostaviti najveći utisak. Izvesno je da takvih čitalaca neće biti malo: i kao pomoćno sredstvo za nastavu, i kao svojevrsan metodički komentar, i kao zanimljiv ogled u novim pristupima srednjoškolske nastave, knjiga Dragana Krstića vredno i istinski promišljeno delo.

Doc. dr Una Popović
Odsek za filozofiju, Filozofski fakultet u Novom Sadu

Asistent Goran Rujević
Odsek za filozofiju
Filozofski fakultet
Univerzitet u Novom Sadu
Recenzija rukopisa:

KOMPENDIJUM KRSTIĆEVE NASTAVNIČKE PRAKSE

Nastavnička delatnost se s pravom naziva pozivom; ne u smislu da je namenjena samo onima kojima je proviđenje udelilo talenta, već stoga što zahteva posvećenost i požrtvovano pripremanje, bez obzira na nadarenost u tom radu. Programi studija filozofije na našim fakultetima i u najboljim okolnostima pružaju osnovni uvid u nastavničku praksu i naširoko je poznato da se nastavničke veštine neguju i usavršavaju tokom čitavog radnog veka. S obzirom na to, mentorski rad (bilo formalan ili neformalan) u kom iskusniji nastavnik prenosi svoja znanja i uvide mlađem kolegi i dalje ostaje kao veoma značajan aspekt obrazovanja mladih nastavnika.

Veoma je specifičan odnos koji kursevi iz metodike nastave filozofije imaju sa onim što bismo mogli nazvati materijalnim sadržajem filozofije, tačnije, konkretnim filozofskim znanjem koje se usvaja prilikom školovanja. Naime, stručnost, profesionalna kompetentnost u poznavanju tog materijalnog sadržaja, strogo gledano, nije predmet metodičkog obučavanja studenata – osnovna je pretpostavka da se o takvoj kompetentnosti sudi tokom drugih aspekata studiranja, te da fakultetska diploma pouzdanošću institucije koja je izdaje jemči za znanje onog ko je nosi. Časovi metodike nisu vreme kada studenti treba da se susreću sa novim filozofskim doktrinama i disciplinama, već predstavljaju trenutak kada se to (pretpostavljeno) znanje treba na odgovarajući način oblikovati kako bi se moglo implementirati u nastavnom procesu. Ta delatnost sama po sebi podrazumeva nekoliko različitih parametara koji se moraju imati u vidu i sa kojima se studenti često prvi put sreću upravo na časovima metodike nastave filozofije.

Tokom nastave uči se o zakonskom okviru nastavničke profesije, a to znanje se dodatno utvrđuje kroz pripreme za državni ispit. Administrativne obaveze se teorijski upoznaju tokom kursa, ali pravi susret sa tim aspektom nastavničkog posla ostvaruje se tek prilikom neposrednog iskustva tokom metodičke prakse. Teorijske osnove pedagoškog rada, kao što je, na primer, smisao i uloga ocenjivanja, te različiti pedagoški principi koji određuju oblik nastavničkog rada, standardan su sadržaj kurseva iz metodike nastave. Njih u stopu prate praktične osnove pedagoškog rada, koje uključuju razumevanje strukture školskog časa i povezivanje nastavnih jedinica, a za koje isto tako važi da se usavršavaju tokom konkretnog rada. Iako ovaj spisak delatnosti i veština sa kojima se studenti upoznaju tokom kurseva iz metodike nastave filozofije može izgledati impozantno, možda čak i zastrašujuće, činjenica je da se ovim pokriva samo bazični deo nastavničkih veština koje se upotrebljavaju u stvarnoj praksi.

Zakonski akti su možda suvoparni, ali se uz odgovarajuću količinu truda mogu naučiti. Administrativni zahtevi s početka mogu izgledati kao neprozirna birokratska mašina, ali neposredan kontakt blagovremeno razvija svaku mistifikovanu fasadu. Sa pedagoškim

osnovama nastavnčkog rada studenti gotovo po pravilu imaju najmanje problema, jer iskrena zainteresovanost i zdravorazumski pristup materiji i problemima pedagoškog rada u velikoj meri olakšavaju usvajanje tih učenja. Aspekt metodike nastave filozofije sa kojim studenti redovno imaju najveće teškoće istovremeno je onaj koji se tokom nastave o metodici nastave najteže može tematizovati – reč je o pomenutom uobličavanju filozofskog znanja u formu koja je adekvatna za nastavnički rad.

Problem sa ovom verovatno najfundamentalnijom nastavničkom delatnošću jeste u tome što je sa dve strane usidrena u subjektivnu svest koja se opire poopštavanju: sa jedne strane imamo (budućeg) nastavnika čije razumevanje filozofskog sadržaja, iako formirano s obzirom na opšte i objektivne istine, i dalje je pojedinačno, subjektivno razumevanje, sa svim individualnim idiosinkrazijama karakterističnim za tog pojedinaca; sa druge strane se nalazi grupa đaka, svako od njih individualnog i neponovljivog karaktera, sa specifičnim interesovanjima, motivacijama, stavovima. Način na koji nastavnik zna nastavni sadržaj, pa čak i način na koji je nastavnik sam došao do njegovog poznavanja ne moraju biti (i najčešće nisu) adekvatni za same đake. Pretočiti ono znano u ono poučivo najveći je izazov svakog nastavnika, i to u bilo kom trenutku karijere.

Odmeriti količinu materijala za jedan školski čas je najlakši od takvih zadataka. Neophodno je opšte tvrdnje filozofskih učenja uobličiti da istovremeno budu smislene u ograničenom kontekstu i relevantne za jednog srednjoškolca. Ove veštine teško se mogu tipski poučiti, jer što su saveti i tehnike univerzalniji, uopšteniji, to istovremeno izgledaju prazniji i trivijalniji. Ovo je oblast nastavnčkog rada koji se jedino valjano može naučiti iz konkretnih demonstracija iskusnog nastavnika-mentora.

U tom pogledu, knjiga *Kako predavati filozofiju u srednjoj školi?* Dragana Krstića predstavlja odličan izvor takvih demonstracija. Rečima samog autora, ova knjiga je sprovođenje jedne praktične filozofije u kojoj se znanje metodike pokazuje kao praktično znanje. Toj ideji autor ostaje dosledan tokom čitave knjige: sva razmatranja metodičkih problema nastave filozofije organski su uklopljena u egzemplarne nastavne jedinice čijim se izvođenjem neposredno pokazuje neki od mogućih načina razrešenja problema ili implementacije nekog opšteg zadatka. Knjiga nije artifičijelno podeljena na teorijsku i praktičnu polovinu, radije, odeljci su formirani spram konkretnih nastavnih jedinica, i svaki počinje uočavanjem izvesne specifičnosti vezane za obradu te jedinice, a zatim nastavlja konkretnom demonstracijom posledica te specifičnosti u nastavnom procesu. U izvesnoj meri, to od ove knjige čini jedan kompendijum Krstićeve nastavničke prakse, koji se može čitati kako u nizu, tako i epizodično.

Crvena nit koja smisljeno povezuje sve odeljke jeste ideja da se sadržaj nastave filozofije đacima može približiti kroz umetnička dela. Značajno je primetiti da Krstić ovom prilikom uzima vrlo jasan standard umetničkog dela i definitivno se opredeljuje za ono što je kvalitetno a ne samo prosto dopadljivo. Tako se iz oblasti filma uzimaju dela Ingmara Bergmana, iz muzičke umetnosti kompozicije Vagnera, a treba istaći da su se u odabiru našli i ključni domaći umetnici kao što su Njegoš, Kornelije Kovač, Slobodan Šijan i drugi. Upotreba kvalitetnih umetničkih dela za oplemenjenje nastave filozofije je vrlo hrabra odluka usled toga što zahteva precizan, a opet kreativan pristup, kako bi materija đacima bila i

pristupačna i zanimljiva. Krstić ovde pokazuje veliku pronicljivost u pronalaženju te delikatne ravnoteže, što je pokazatelj ne samo višegodišnjeg radnog iskustva, već i talentovanosti i posvećenosti.

Umetnička dela se u Krstićevom pristupu koriste na nekoliko različitih načina. Najčešći jeste da se prikazivanje dela upotrebljava kao povod za uvođenje nastavne jedinice: volatilni Njegoševi stihovi koriste se za evociranje sentimenta koji se nalazi iza filozofije antičkog mudraca Heraklita; film Pijanista upotrebljava se kao povod za dolazak do diskusije o problemu zla i pitanja da li zlo može da bude u funkciji dobra. U drugim odeljcima, pogotovo onim koji su posebno posvećeni estetičkoj tematici, umetničko delo se upotrebljava kao predmet ispitivanja: transformacija ugleda rok-muzike koristi se za tematizovanje pitanja o postojanju prave umetnosti, a čitava nastavna jedinica o Martinu Hajdegeru posvećena je pitanju odnosa prema poeziji, odnosa mišljenja i pevanja.

Iako je opsežna upotreba umetničkih dela u nastavnom procesu nešto što po sebi zaslužuje pohvale, Krstić ovu knjigu nije uobličio da bude prost dnevnik nastavnčkog rada. U svakom od odeljaka se otvara po jedno konkretno metodološko pitanje. Da li je u nastavi filozofije bolji istorijski ili problemski pristup? Kako predavati materijal koji je po svojoj prirodi nepristupačan i teško razumljiv? Kako kod đaka smanjiti stres koji je povezan sa ocenjivanjem? Odgovori koje Krstić nudi nisu svedeni na teorijske refleksije – zapravo, u duhu početne krilatice da je nastava filozofije i sama praktična filozofija, odgovori su sadržani upravo u detaljnim demonstracijama toka časa. To je ujedno i najveća prednost ove knjige: problematizacija kojom se započinju pojedinačni odeljci se ne gubi u analizi, već se ispituje kroz konkretnu i promišljenu implementaciju, koja nije fiktivna i hipotetička, već oprobana. Time čitaoci ove knjige imaju retku priliku da gotovo na licu mesta vide autorovu argumentaciju na delu.

Konačno, knjiga *Kako predavati filozofiju u srednjoj školi?* će pronaći dve glavne ciljne grupe: sa jedne strane, to su, očigledno, studenti filozofije, mladi budući nastavnici; sa druge strane, i iskusni nastavnici će imati šta korisno da pronađu u ovoj knjizi. Studentima koji se tek upućuju u tehnike držanja nastave filozofije u srednjim školama ova knjiga će predstavljati preko potreban most kojim će se lako od teorijskih osnova prelaziti na praktičnu primenu. Oni će ceniti Krstićev direktan pristup in medias res, bez suvišnih okolišanja: opisi časova su iscrpni, sa svim potrebnim informacijama za detaljnu analizu ili čak i rekreaciju. Ponuđeni scenariji predavanja olakšaće susret sa već pomenutim izazovom preoblikovanja ličnog filozofskog znanja u formu koja će biti pogodna za podučavanje drugih. Sadržaj knjige *Kako predavati filozofiju u srednjoj školi?* se može koristiti i kao neposredan vodič za konkretno opisane nastavne jedinice i kao inspiracija i ključ za hvatanje u koštac sa opštim izazovima nastavnčkog posla. Za studente filozofije, ova knjiga je deo mentorskog iskustva pretočen na papir.

Iskusnije kolege nastavnici će u Krstićevoj knjizi ceniti transparentnu polemičnost i spremnost da se u pedagoškim problemima jasno zauzme razložna pozicija. U najboljem slučaju, u sadržanim opisima časova pronaći će se pristup koji se razlikuje od onoga što je prethodno korišćeno. Pri tom, motivacija za isprobavanje novog načina držanja časa za većinu nastavnika se neće svesti na puku prijemčivost novotarnosti, već će u dobrom starom

duhu filozofske znatiželje biti utemeljena u želji da se bolje ispitaju Krstićevi komentari o posebnim problemima održavanja nastave filozofije. Ako ništa drugo, svaki čitalac će se složiti da knjiga *Kako predavati filozofiju u srednjoj školi?* na najbolji način demonstrira perspektivnost i neophodnost upotrebe umetničkih dela u nastavi filozofije.

Mr Aleksandar Krstić

Gimnazija „Svetozar Marković“ u Novom Sadu

Recenzija rukopisa:

UVERLJIVOST U NASTAVI

Predavati filozofiju u srednjoj školi, može se opravdano posmatrati, kako sam autor kaže, kao *stvarnije umetničkog dela*. Nameće se pitanje o kakvom je delu reč. Pre svega o govorničkom umetničkom delu, koje može biti u zavisnosti od sposobnosti i inovativnosti nastavnika, povezano sa savremenim multidisciplinarnim umetničkim izrazom svojevrnog performansa. Zadatak nastavnika je da kao uverljiv govornik drži pažnju svojih slušalaca. Duh vremena i psihološki profil savremenih mladih ljudi predstavlja pravi izazov za ovakav poduhvat. Danas se jedino može prezentovati misao koja je data u formi znaka, znanje postaje prijemčivo jedino u svojoj eksternalističkoj formi. Nastavnik kao dobar retor mora da deluje uverljivo na svoje slušaoce. Kako će delovati uverljivo, sigurno ne držeći se procedura formalne argumentacije ili objavljujući *večnu istinu* nastalu u mislonicama akademskih filozofa i naučnika.

Da bi ono što nastavnik govori moglo dospeti do misaone zainteresovanosti slušaoca, mora biti začinjeno estetsko-stilskim elementima, ali i fino odabranim elementima popularne kulture. Kako sam Krstić svedoči najbolji put za to je izlaganje filozofskih sadržaja preko umetničkih dela. Posebno umetničkih dela koja se graniče sa popularnom kulturom. A to su svakako dela filmske i muzičke umetnosti. U epohi dominacije vizuelnog znaka, film predstavlja moćno oružje za ilustraciju i produkciju filozofskih problema i pitanja. Tim pre što postoji niz filmskih ostvarenja koja za svoju osnovu imaju filozofske probleme.

Ovakva pozicija je na prvi pogled suprotstavljena autentičnim zastupnicima pragmaticističke semiotike, koji su spremni da žrtvuju lepotu zarad istine (Č.S. Pers). Naravno ovde nije reč o žrtvovanju jednog od dva momenta platonovske trijade, nego o pokušaju da se oni posreduju. Misao koja je danas plauzabilna jeste znak, ali ne prezentovana kroz formalnu argumentativnu proceduru. Ta ideja je odavno napuštena. Istina onakva kakva se jedino može legitimisati u savremenom konceptu znanja, ujedinjuje se sa lepotom i krči sebi put, ka dobrom. Što je oduvek bilo krajnja svrha filozofije, barem od Platonovog doba.

Sve ovo je povezano sa problemom legitimacije znanja. U vremenu kada je odavno napuštena justifikacionistička paradigma, a formalna argumentacija ne pruža više čvrst oslonac za izgradnju znanja, dolazi do sve većeg upliva neformalne argumentacije i uveravajućih veština. Današnje stanje u nauci bi se moglo opisati kao vreme uveravajuće nauke i ubeđivačkih tehnika u različitim područjima znanja. Formalna logika nije više poslednja reč legitimacije. Znanje polako postaje umetničko delo. Umetničko delo se ne može jednoznačno odrediti, već je podložno argumentativnom preispitivanju i tumačenju.

Naravno da se ovde ne radi o relativizaciji znanja, već o njegovoj transformaciji shodno duhu vremena.

Pitanje o istini kao jedno od večnih i temeljnih filozofskih pitanja, kako i sam autor naglašava, ne može se više posmatrati jedino i isključivo kroz prizmu korespondencionizma ili koherencije. Sve više se istina posmatra u minimalističkom i konvencionalističkom duhu, što opet ide u prilog glavnoj tezi o izlaganju znanja kao umetničkog dela. Pri čemu se argumentativna, komunikativna zajednica pokazuje kao jedini legitimacijski okvir i kontekst. Nastavnik mora biti dobar govornik koji poseduje čitav arsenal uveravajućih veština. Veština koje se neiscrpiljuju u monološkoj zainteresovanosti za ubeđivanje drugog, već je utkana u dijalog sa zamišljenim sagovornikom. Ovaj, isprva zamišljeni dijalog, koji se realizuje u formi pripreme nastavnika, postaje stvarni dijalog u kojem se komunikativna nekompetencija sagovornika može nadomestiti prigodnim sadržajem i dobrim vođenjem od strane nastavnika. Dakle, nastavnik u svakom trenutku, pokazuje svoju retoričku zrelost, ne samo kroz izlaganje sadržaja, nego i kroz vođenje svojih sagovornika. Njegov autoritet se jedino može realizovati kroz komunikativnu uverljivost i konstantnu legitimaciju, unutar koje se isključuje bilo kakav autoritet moći. Duh vremena traži stalno dokazivanje. Nastava se može posmatrati po analogiji sa igrom šaha, gde nastavnik mora da pretpostavi moguće tokove diskusije i da odgovori na njih. Odnosno da demonstrira svoju uverljivost, koja mora biti heuristički usmerena, da podstakne na dalje promišljanje. Nastavnik filozofije ima težak zadatak da pokreće lavinu pitanja, a ne da daje konačne odgovore. Štaviše, on treba da razbije mistifikaciju konačnih odgovora, koje nude popularne scijentističke interpretacije, kojima su učenici zasuti tokom svog školovanja.

Jedan od mogućih pravaca kojim se nastavnik filozofije mora voditi je, stalna legitimacija kroz komunikativnu racionalnost, u kojoj se učenik vodi i podstiče da sam dolazi do odgovora, držeći se Sokratovske ideje o samospoznanju. Knjiga Dragana Krstića nam upravo nudi takav jedan pristup u kojem učenici nisu samo recipijenti umetničkog dela, nego i stvaraoci. Oni zajedno sa svojim nastavnikom, kao mudrim voditeljem učestvuju u misteriji stvaranja umetničkog dela koje se zove *Čas filozofije profesora Krstića*.

VELIKI USPEH NAŠIH ODBOJKAŠICA

Na okružnom takmičenju iz odbojke, svih srednjih škola, koje se održalo u Gimnaziji „Svetozar Marković”, 27.11.2018. godine, učestvovala su, pored naših devojaka, i devojke iz : Ekonomske srednje škole „Bosa Milićević”, Srednje medicinske škole, Srednje politehničke škole i Tehničke škole „Ivan Sarić”.

Naime, nakon što su izabranice selektora Andrijane Nedeljković preslišale selekciju Srednje politehničke škole sa 2:0 (25:6,25:6) u setovima, jasno je bilo da je finale neizbežno. Ženska odbojkaška selekcija Gimnazije „Svetozar Marković” plasirala se na međuokružno takmičenje svih srednjih škola. Naše devojke su u burnom finalu pobedile ekipu Srednje ekonomske škole „Bosa Milićević” rezultatom 2:1 (25:23,23:25,15:8) u setovima.

Nakon pobeđe u finalu i prolaska u narednu rundu takmičenja, naša selekcija je presrećna zbog učinjenog velikog uspeha, ali ne žele da se tu zaustave. Naš sastav su činile

devojke generacije 2000-2002, a to su: Nikolina Stanić (III₁), Marija Stanimirović (II₁), Vasja Filipović (II_a), Bojana Drčić (II₂), Ivana Ilić (II₁), Anja Slović (II₁), Nikolina Kojić (III_c), Iva Džaković (II_c), Tamara Ilić (IV₂) i Jelena Radakov (III_b).

Naš selektor ističe da je pobjeda zaslužena i da su naše devojke na početku imale tremu, ali da je to bilo samo dok nisu ušle u utakmicu. Takođe, ističe da su devojke veoma borbene i srčane, što priliči velikim igračima - „Odbojka je timski sport i svi igraju kao jedno, devojke su jedna drugoj bile moralna podrška, kao i ja sa klupe. Iskustvom se istakla libero Tamara Ilić. Za naredne utakmice ćemo poraditi na psihičkoj spremi .”

Vojisavlav Mačoš, III₂

MINJA ŠIJAČIĆ – NIŠTA NIJE NEMOGUĆE

Kakvi su tvoji utisci o gimnaziji?

Gimnazija je veoma zahtevna i ukoliko želiš da daš što bolju verziju sebe u školi, ali i na dodatnim aktivnostima, potrebno je mnogo truda i vremena. Žrtvujem mnogo toga, najčešće je to san, ali kada dođem do cilja, dobijam motivaciju i postavljam nove. Gimnazija me je naučila da razlikujem prave prijatelje i one koji traže samo korist. Ti pravi, naravno da će ostati za čitav život, a ove ostale zaobilazim u širokom luku. Gimnazija mi je pružila sjajno iskustvo i nimalo se ne kajem što sam baš ovu školu upisala.

Koji su tvoji hobiji?

Veoma je važno pored škole imati nešto gde ćete otići i osloboditi svu negativnu energiju. Monotonija i

konstantni kontrolni i odgovaranja, mnogo mi lakše padnu. Idem na folklor jedanaest godina i to je ono što me ispunjava. Kada odem na probu, kao da sam otišla u neki drugi svet bez briga i obaveza.

Koji ti je omiljen predmet?

Ukoliko želiš da imaš najbolju ocenu iz svega, potrebno je da učiš i ono što baš i ne voliš. Omiljeni predmeti tj. predmeti koji mi ne zadaju nikakav problem, čak uživam dok ih učim, jesu srpski i matematika. Iako su dva različita sveta, matematiku volim jer je logična i ukoliko shvatiš, nemoguće je da pogrešiš. Književnost, iako zahteva mnogo vremena i razmišljanja, ispunjava me. Otkrivanje skrivenih motiva i prenesenih značenja me zadivljuje, jer ni jedno delo ne može da se čita površno. Treba da se poistovetiš i potpuno doživiš delo.

Gde planiraš da nastaviš školovanje?

Za razliku od većine mojih vršnjaka, nije mi cilj da napustim državnu i odem u inostranstvo. Želja mi je da studiram u Novom Sadu. Za sada imam četiri opcije koje za manje od godinu dana treba da se svedu na jednu. Potom bih se vratila u Suboticu i ovde radila i živela.

Koji savet imaš za buduće gimnazijalce?

Da ne veruju u priče kako je gimnazija preteška, kako se ne može doći do nekog uspeha i da se četiri godine života potroše ni na šta. Gimnazija nas pripremi za fakultet kako znanjem tako i psihom. Bićemo spremni za maratonska učenja i održavanje koncentracije, što mnogi učenici iz drugih škola neće. Treba da se pripreme i da nađu veliku motivaciju, da ne odustanu posle prvog kvartala, jer će se sve na kraju isplatiti. Svaki razred nosi svoju težinu, ali ništa nije nemoguće.

Stefan Bobić, III₂

ВЕЛИКИ ЈУРИШ

Слободан Владушић, аутор романа „Forward” и „Ми, избрисани“, ове године је српској јавности представио своје ново дело, као оду сто година од пробоја Солунског фронта и ослобођења Србије, која је у Првом светском рату претрпела неприкосновене губитке у људству, државности и нацији. Како аутор исказује, Велики рат је тема која је доста занемарена у модерној Србији, поготово што се последице тако једног великог и катастрофалног сукоба осете и данас, немало и преко сећања на неколико генерација уназад у породицама које живо негују знање о својим старима који су се борили, пали или живи вратили у нову земљу.

Роман прати живот Милоша Војновића, поручника српске војске, у туђини. Заједно са својим саборцима, далеко од Србије, одржава сећање на земљу у даљини, на покојну жену, али само у *магли*. Судбине многих ће се преламати са његовом, многи туђи животи ће променити његов живот, а и он ће, као што су и његов, многим непознаницима исцртати стазе, свесно колико и несвесно. У тој синтези свакојаког

света, сви странци ипак имају заједничку свест о времену које их је задесило, о рату, о умирању.

Поручник Војновић ће од 1916. до 1918. године проћи кроз Крф, Солун и врхове Кајмакчалана, у потрази која њему није потпуно разјашњена, као што ни Велики рат милионима у рововима није у потпуности разумљив, али ће своје биће и свој живот посветити циљу који је суштински важан за његову личност, а кроз своје опасне подвиге показати један рат иза кулиса и на првој линији. Током потраге ће овај поручник доћи у додир са историјским ликовима који су тада, или после, сами утицали на судбину Србије или српског живља, као што су мајор Калафатовић, војвода Вук, Милан Недић и други, а, са друге стране, његова неуморна жеља за истином ће расветлити животе много *ситнијих* актера целог процеса који траје од 1914. године. Уз саборце, јуришне одреде, добровољце, млађе официре, трговце, цивиле, забављаче, докторе, медицинске сестре, проститутке, непријатељске војнике и официре, Грке, Французе, Британце, Русе, Италијане, Немце, Бугаре, Мароканце, Сенегалце и Србе стајао је овај поручник, и прошао са њима. У целом том хаосу ће наћи један-једини прави пут.

У роману се прожимају елементи ратног експресионизма, мистерије и мистике, импресионизма и љубавног романа. Једно синкретично схватање овог бурног времена ће се представити само или у речима ондашњих људи. Историјски веома богат, верно осликава положај и мисли тадашњих људи и открива, без имало устручавања, мрачне истине. Препоручен роман за сваког ко жели да се боље упозна са Србијом и Србима ван Србије у Великом рату.

Немања Жарић, Ш₂

РАЗГЛЕДНИЦА ИЗ ШПАНИЈЕ

Моје име је Јелена. Тренутно сам на једногодишњем програму размене у Шпанији. Пријавила сам се са циљем да научим језик и упознам људе друге културе као и њихов начин живота. Мој сан је одувек био да посетим Шпанију и научим шпански језик. Сада могу рећи да се снови остварују, али уз много труда и рада.

Место где живим је мали градић, али су људи веома љубазни и комуникативни. Већина зна да сам дошла из Србије и много су радознали да им причам о нашој земљи, а највише о спорту.

У школи сам упознала пријатеље који ми улепшавају размену. Од првог дана сам почела да учим предмете на шпанском. У почетку је било веома тешко, али сада сваког дана све више разумем и причам шпански. Такође, имам два пута недељно шпански у школи што ми помаже да лакше савладам језик. Систем школовања је сличан систему рада на факултетима у Србији.

Храна је другачија, љута и зачињена. Пробала сам њихова традиционална јела као нпр. паељу и тортиљу.

Култура, обичаји и свакодневне навике су другачије. Трудим се да се што боље навикнем и уклопим.

Шпанија је прелепа земља са много природних лепота, посетила сам много градова.

Најлепше утиске носим са АФС оријентација и кампова. Прва оријентација је била у Мадриду. Упознати ученике из преко 20 земаља света који долазе са различитим ставовима и погледима на свет, а са друге стране, са истим циљом као и ја – незаборавно је искуство. Крајем септембра уследила је друга оријентација у Коруњи, где сам се зближила са ученицима на размени који живе на северу Шпаније. Имали смо доста језичких анегдота и занимљивих тема за причу.

Тренутно живим веома динамичан период своје размене. Верујем да ће се временом искуство допуњавати, а мишљење и утисци мењати.

Уколико сте средњошколац и размишљате да ли да се пријавите за овај програм, урадите то. Тестирајте своје границе и стекните ново искуство. Из овог програма ћете изаћи као снажнија и самосталнија особа и верујте ми - кључ свега је у великом стрпљењу и толеранцији.

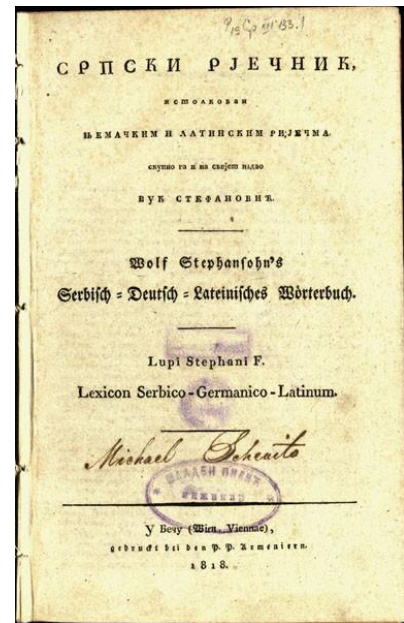
Јелена Пријић

ДВЕСТОГОДИШЊИЦА ПРВОГ ИЗДАЊА ВУКОВОГ РЈЕЧНИКА

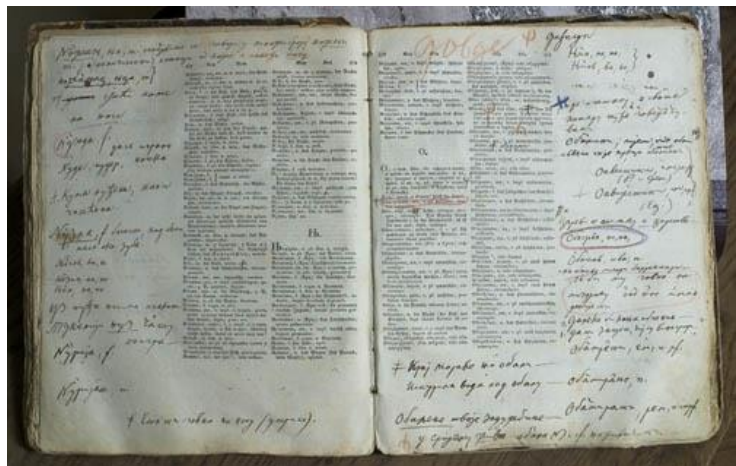
Вук Стефановић Караџић рођен је 26. октобра (6. новембра) 1787. године у Тршићу, а умро 6/7 фебруара 1864. године. Његове најзначајније области рада су реформа језика и правописа, сакупљање и објављивање народних умотворина, као и лексикографија тј. састављање речника. После устанка 1813. године Вук одлази у Беч, где упознаје Јернеја Копитара, цензора словенских књига. Управо је Копитар

подстакао Вука да почне прикупљање народних песama, реформу писма и борбу за увођење народног језика као књижевног.

Године 1818. Вук је објавио прво издање *Српског рјечника* (пун назив: *Српски рјечник истолкован њемачким и латинским ријечима*), а уз њега је дошло и друго издање граматике. Његов најзначајнији сарадник био је Јернеј Копитар, који га је још 1815. наговорио да почне да сакупља грађу за речник. Не зна се тачно када се родила намера са ставрањем овог дела-Вук је и сам рекао да је још док је радио на суду у Србији знао да запише понеку реч која би му се учинила занимљивом. *Рјечник* је садржао 26 270 речи које су се користиле у народу у Србији, Срему и Војводини. Све речи биле су акцентоване, а правила акцентовања су мало другачија од данашњих. Биле су и преведене на латински и немачки језик од стране самог Јернеја Копитара.

Вук је у овом делу први пут потпуно „показао“ реформисан језик и правопис. Задржао је 24 слова из старословенске азбуке и створио је нове знакове стапајући поједина слова са танким полугласом (Њ, Љ). Слово Ц преузео је из румунских рукописа, Ћ од Лукијана Мушицког, Ћ из старих српских рукописа, а Ј из латинице, због чега су га многи оптужили да ради на покатоличавању Срба (касније, тачније 1836, увео је и слово Х). *Рјечник* је био један од најважнијих корака у борби за језик јер је постављао чист народни језик за основу књижевног језика, а у њему су и први пут испоштоване гласовне промене.

Сам *Рјечник* завршен је две године пре него што је објављен. Разлози за то били су недостатак средстава, као и митрополит Стратимировић, један од главних Вукових противника. Он је сматрао да је Вук непријатељ српске Цркве и државе који је желео да преко реофрме правописа започне покатоличавање српског народа.

Предговор овог дела је завршна Вукова реч упућена онима с којима је дуго био у полемици. Написан је у облику расправе где је писао како се нико пре Доситеја Обрадовића није сетио да пише по својим правилима. Противници су појачали нападе на њега и због великог броја псовки које је унео. То је урадио делимично по наговору Копитара и Јакоба Грима, који се веома интересовао за псовке у српском језику

тражећи њихов еквивалент у немачком. Вук је и сам навео разлоге за објављивање *Рјечника* којима се може протумачити сав његов рад:

„Ја сам из љубави к српскоме језику и из жеље да би му се што брже помогло, прије неколике године написао и издао на свијет „Писменицу српскога језика по говору простог народа написана“ само као мали углед како Србљи склањају имена и спрежу глаголе. Који су сумњали да што не знаду, могли су се чему и из ње поучити; а који мисле да све знаду, они ће се подерати онакви какви су, макар им неко написао сто најбољих граматика. Из којих сам узрока издао ону прву српску граматику, из онијех издајем и овај први Српски рјечник (и другу граматику).”

Значај *Рјечника* је и у томе што представља енциклопедију народног живота. У њему се, осим народних изрека, могу наћи и детаљни описи обичаја Срба. Ово дело је темељ на основу ког су створени и други речници.

Уз помоћ своје драге другарице Милице Газдић, спровела сам анкету. Наиме, питале смо прваке и трећаке да нам кажу на шта их асоцирају следеће речи, чија су права значења у загради. Ево шта су нам рекли:

ГОРТАН (грло, гркљан): горко, чинија, љутња, одевни предмет, насилник;

ЋУСЛА (крупна жена): гусле, чаша за ракију, музички инструмент, сок, пепељара, метла;

ЏИЛИТНУТИ СЕ (потегнути копље): пасти, оклизнути се, осрамотити се, убити се, веселити се, замерити се некоме, уобразити се, повинути се;

ЋИКАРА (шоља): кућа, капа, украс за јелку, ћилим, музички инструмент, брат, грмље;

АБЕРДАР (топ којим се нешто објављује): чудовиште, поклон, бог, чувар, беспосличар, чиновник.

Јелена Броћило, III₂

STUBERI

Stuberi su mladi i veoma uticajni influenseri našeg grada koji su za veoma kratko vreme stekli vrtoglavu popularnost. U razgovoru sa Jecom (Jelenom Kesegi), jednom od članova Stubera, otkrili smo kako je njihov kanal zapravo nastao. Saki (Aleksandar Kesegi), najstariji član, na fakultetu je dobio zadatak da snimi kratkometražni film, a ostali su odlučili da mu pomognu kako bi dobio desetku. Kasnije su nastavili sa snimanjem skečeva i postavljanjem na Youtube. Kao najomiljeniji video, izdvojila je **24h kao žene**, a na pitanje

kako je popularnost uticala na nju, odgovorila je sa osmehom: *Moji roditelji i braća su uvek tu da me 'spuste na zemlju' i da utiču da ne gledam na sebe kao na neku popularnu ličnost.*

Saznali smo i to da veoma dobro podnosi sve smicalice koje joj braća priređuju. Projekat **DA** je projekat kojim su želeli da podstaknu ljude da izađu iz svoje zone komfora i da pristanu da isprobaju sve što im život pruža, jer *Kad ti život nudi avanturu, odgovori sa DA!*

Trenutno Stuberi broje osam članova: Saki (Aleksandar Kesegi), Sićo (Dario Kesegi), Jeca (Jelena Kesegi), Mladen Janjušević, Mane (Manojle Tomović), Miljana Ivić, Naca (Nastasija Gagić) i Goca (Gordana Drinić).

Milica Pisarić, Iic

A HONISMERETI VERSENYEK TANULSÁGAI

Mindnyájunknak ismerős egy klasszikus történelemverseny menete: egy tankönyv mint ajánlott irodalom, egy nyomtatott feladatsor, egy golyóstoll, s amennyiben a kitzűzött ponthatárt sikeresen megugrottuk, egy díszes oklevél a nevünkkel ellátva.

Félreértés ne essék, korántsem ezen megmérettetések minősítésére szolgál a fenti felsorolás, csupán egy tényszerű megállapításnak szántuk. Mi ugyanis, az elhangzott kategóriába sorolható kihívások mellett, igen lelkes látogatói vagyunk azon vajdasági vetélkedők egyikének, a Honismereti Versenynek, mely üdítő színpoltként emelkedik ki a múlt minél behatóbb megismerésére szolgáló rendezvények sokaságából.

A felkészülés során kreativitásuk teljes eszköztárát kénytelenek bevetni a versenyző csapatok. A mi jól összeszokott hármasunk ilyen szempontból igencsak szerencsés; akad közöttünk, aki énekkel és néptáncsal, népművészettel foglalkozik, aki a színpadon érzi igazán otthon magát, s olyan is, aki örömmel veti bele magát a történelmi írások tengerébe.

Egy kiváló felkészítő tanárral oldalunkon, A. M.-val minden fellelhető forrást kiaknázva indultunk tehát neki a tavalyi s az ideji versenynek egyaránt.

A legtöbb esetben előnyben részesítettük azon témákat a versenykiírásban szereplők közül, melyek kissé nehezebben felkutathatók, mégis innovatívan megközelíthetők. Így került be egy festőállvány a Szent László a művészetekben című prezentáció kellei közé, s hasonlóan emiatt „varázsolta” Lilla és Réka, Mátyás király tudósai szerepében, füstfelhő közepette aranyat a zsűri szeme láttára.

Ezen előbbi prezentáció elkészítése során ismerkedtünk össze először az igen látványos Prezi szoftverrel is, s a szobrokat, freskókat, festményeket és legendákat

felsorakoztató előadásunkat Réka jóvoltából a Szent László himnusza elnevezésű dal tette sokrétűbbé.

A kreatív feladatnak formabontó ötletekkel álltunk neki, megkíséreltünk egy nyelvileg a XI. századba illő szövegecskét írni, s a színházból kölcsönzött jelmezekkel, valamint a korhűhöz lehető legközelebb álló otthoni kellékekkel rövid színdarabot teremteni, lovagkirály csodafüvel kapcsolatos, Arany János tollával papírra vetett, legendájából merítkezve.

Szintén nagy buzgalommal estünk neki a harmadik feladatnak, a történelmi esszé elkészítésének, melyben Dóra nagy segítségünkre volt kiváló fogalmazóképességével. Krónikákból, újságcikkekből, korabeli levelekből merítkezve állítottuk össze az írást, sokszor nehézkesen foglaltuk bele a csupán két oldalas munkába mindazon információkat, melyekre a hosszadalmas kutatási folyamat során ráakadtunk.

Kevés tizenéves létezik, ki ne énekelte volna kisgyermekként a televízió előtt ülve teli tüdőből: „Magyar urak jönnek Buda városába...” Miután idén a verseny szervezőnek választása éppen jól ismert Igazságos Mátyás királyunkra esett, úgy éreztük, semmiképpen nem maradhatunk ki a versenyből.

Másodszorra már valamennyivel biztosabban, gyorsabban zajlott a felkészülés. Mátyás és Beatrix lakomáját egészen új oldaláról közelítettük meg, s a konyhában szorgoskodó szakácsnőkként kantáros kötőkkel, fejfedőkkel ékesítve elevenítettük fel az akkori szokásokat, gyúrtunk tésztát, "sütöttünk" korabeli ínycsikszékeket.

Mindkétszer felemelő érzés fogott el bennünket, mikor a pontösszegzést követően először pillantottuk meg csoportnevünk mellett a római egyest. Az idei eredményhirdetésen pedig fülig érő mosollyal az arcunkon vettük át díjaink, büszkén viselve a huszonhárom éve született verseny első címvédő csapata kitüntetését. A tárgyi ajándékok mellett versenyzőcsalगतó még a legjobbaknak járó jutalomkirándulás, melynek keretei közt megcsodálhattuk a karácsonyi fényekbe burkolózott Budapestet 2017 novemberében, és várhatóan Erdély mesés tájain utazhatunk majd keresztül a jövő év tavaszán.

Visszagondolva a két izgalommal terhes, ám élménydús délelőtre, melyet a többi történelemkedvelő „ellenséges” csapattal töltöttünk a Széchenyi István Általános Iskola falai között, bemutatava a többhetes kitartó felkészülés gyümölcsét, leszögezhetjük, egyik kedvenc versenyünké vált a Honismereti, s számtalan téren fejlesztette tudásunkat, tájékozottságunkat, s még jobban összekovácsolt hármunkat, nem csupán mint csoportot, de mint barátokat is.

Részletek az versenyre készült esszéből:

„[Szent László] nem csupán a Magyar Királyság akkori lakóinak adott hitbéli megerősítést, mindenkori Nagyjaink nemzetközi elismertetésével Magyarország Európa közösségében betöltött helyét állította szilárd alapokra. Mindezek által a kereszténység ezredfordulón elültetett fája az ő országlásának idején eresztetett mély gyökeret a Kárpát-medence földjébe.”

„Vajon lehetünk-e történelemkönyveinkbe beletemetkezve oly uralkodót, kit nem motivált egy aprócska hang sem tervei tetté váltásának lépései míves kidolgozásainak s meglépésének folyamatában arra, hogy személye fényét még ragyogóbbá ne tegye a környező udvarok szemében? Nem feltétlen gondolunk itt a sok uralkodó gyengeségeként - bukásának, sikertelenségének bűnbakjaként - megnevezhető becsvágyra mint indítékra, de kétségkívül bevallhatjuk, az erős királyi hatalom egyik legfőbb ismérve a kortársak felől irányuló tiszteletben rejlik - annál inkább a küszöbön toporgó muzulmán fenyegetés aggasztó mivolta tudatában.”

Részletek a kreatív feladatból:

DÓRA: Gondoljunk a jóra! Dicső László királyunkra, kit tisztánlátással áldá meg az ég midőn a fekete halál fullasztó felhője lebegett nemzetünk felett.

LILLA: Megmentett minket ama vessző, keresztfűbe beletalála.

RÉKA: „Melytől enyhülést vesz a dühös nyavalya, S megszűn öldökölni a halál anyyala.”

Katika mosogat, valaki gyúr, valaki rendez az asztalt.

KATIKA: Olyan sokáig nem láttunk, Ilonkám. Mondd, mi hír felétek? Hogy vannak nővéredék?

ILONKA: Anyja és lánya is jó egészségnek örvend hál'isten! És hogy a kicsi mennyire hasonlít édesapjára... szinte hihetetlen.

(Boris és Katika nevetnek)

BORIS: Jaj, nem is hallottad, milyen szóbeszéd járta az udvart, míg a kis újszülöttet ápoltad! Tudod, felénk még a falnak is füle van. Mintha mi magunk is ott lakomáztunk volna a királlyal.

Készítették: Szűcs Dóra, Varga Polyák Réka, Greguss Lilla, III.3

KNJIŽEVNA KRITIKA U NAŠIM ŠKOLAMA

Nedavno se pojavila nova knjiga dr Miodraga Ignjatovića, *Književna kritika kao činilac razvoja mišljenja i proučavanja književnog dela*.

Dr Miodrag Ignjatović je naš istaknuti književnik, književni kritičar, teoretičar, pesnik i romanopisac. Bio je profesor i direktor Osme (Treće) beogradske gimnazije, podsekretar za prosvetu Grada Beograda (1978-1983), pomoćnik i savetnik Ministra prosvete Srbije (1983-2002).

Značajna su mu dela iz oblasti metodologije i metodike proučavanja književnosti (*Duboka reč, Moć reči 1. i 2., Književna kritika i tumačenje književnosti, Uvođenje u književnost, O nekim pedagoško-metodološkim i metodičkim aspektima nastave književnosti* itd.)

Ovaj istaknuti umetnik i teoretičar, nekada omiljen i izuzetno uspešan gimnazijski profesor srpskog jezika i književnosti, dobar poznavalac estetike, u svojoj novoj knjizi rasvetljava „odnose literature kao najkompleksnije, pa i, uslovno govoreći *najfilozofskije* umetnosti, sa vremenom i obrazovanjem kao i njegovim aktuelnim činiocem, i to u trećem milenijumu”.

Polazeći od stava da bez književne kritike i nauke o književnosti, „književna umetnost ne bi ni u socijalnom smislu bila ono što jeste”, kao i od stava da istorija književnosti nije moguća bez književne kritike, Miodrag Ignjatović u pomenutoj knjizi istražuje mesto književne kritike u nastavnim planovima i programima, koje nastavnici srpskog jezika i književnosti treba da realizuju na svojim časovima, kao i mesto koje književna kritika zauzima u udžbenicima i dodatnim nastavnim sredstvima nanenjenim srednjoškolicima.

Istražujući vezu književne umetnosti i njene kritičke recepcije, Miodrag Ignjatović uočava da „*suštinskog spoja između književne umetnosti, njene kritičke recepcije, kao ni nauke o književnosti*, još uvek nema, pa se događa, recimo, da se među operativnim zadacima u *učenju* književnosti i to u završnom, IV razredu gimnazije, još i sada nalaze upute da se učenici upoznaju sa *strukturološkim* ili *fenomološkim* metodom interpretacije književnog dela, a među ukupno pet – šest kritičara koji će se eventualno izučavati nalaze se i oni čija je kritičarska provincijalnost – upravo impresionističko – esejistička...”

Višegodišnja istraživanja Miodraga Ignjatovića, utkana u njegovoj novoj knjizi pokazuju da književna kritika u našim školama ima nepovoljan položaj. Ona „takoreći i nema oficijalni status u nastavnim programima, već je njeno eventualno korišćenje u cilju potpunije recepcije od strane samih učenika, od samih programa, pa sve do udžbenika literature i prakse u nastavi, prepušteno znanju, a i proceni samih nastavnika”.

Miodrag Ignjatović, s pravom, tvrdi da književna kritika ima pravo i obavezu da bude aksiološka delatnost, „da sudi, prosuđuje i, uopšte, bude bar *domaćin* u svojoj sopstvenoj, kritičarskoj *kući*”. Zato je neophodno, barem, u trećem i četvrtom razredu gimnazije i drugih srednjih škola informisati učenike o tome šta književna kritika jeste i šta treba da bude.

Književni kritičar, za razliku od običnog čitaoca koji izriče sud ukusa (*sviđa mi se, ne sviđa mi se*) izriče estetički sud, tj. ocenu o umetničkom ili estetskom nivou književnog dela. O tog suda zavisi da li će jedan pisac dobiti stručna i javna priznanja.

Drugačije rečeno, učenicima treba reći da književni kritičar intelektualno procenjuje estetsku uspešnost ili neuspešnost jednog romana, novele, pesme, zbirke pesama itd. Kritičar treba da izrekne merodavan intelektualni stav o jednom književnom delu, da ga kritički oceni i obrazloži, pozivajući se na teorijsku i estetičku literaturu.

Na čemu se temelji jedna književna kritika? Da li književni kritičar treba da poznaje estetiku? Naravno, da. Estetika mu pruža odgovor a pitanje: šta je lepo? Poetika treba da

utvrdi način na koji se „lepota”, to „estetsko” konkretno pojavljuje u književnoj umetnosti, a književna teorija treba još preciznije da izgradi kategorije i merila književnosti. Polazeći od poetike i književne teorije, koje tesno saraduju sa estetikom, i uvažavajući rezultate književne istorije, književni kritičar piscu i njegovim delima daje kritičko-vrednosnu ocenu.

Najveći uspeh jednog kritičara je kada otkrije jednog pisca ili grupu pisaca koji inkarniraju njegov ideal dobre književnosti. Kritičar koji nema svog pisca ili grupu pisaca, promašio je poziv. Naš poznati književni kritičar i estetičar, Dragan Jeremić, s pravom kaže da ako kritičar nije spreman da ode piscu i da mu zahvali za stranice koje mu je darovao, kao što je to učinio Nikolaj Njekrasov kada je pročitao „Bedne duše” Fjodora Dostojevskog, onda nije osetio najlepše osećanje koje kao kritičar može da oseti. Osnovna dužnost kritičara je da saraduje sa piscem, a tu dužnost najbolje obavlja kada ume da oseti i objasni lepotu njegovog dela.

Ako se na času srpskog jezika i književnostio govori o književnoj kritici, onda mora da se kaže i to su u istoriji književne kritike česti slučajevi da se vanestetski interesi krijumčare kao estetski. Drugačije rečeno, mnogi kritičari su skloni da dela koja odgovaraju, političkim, religijskim, etičkim, filozofskim, komercijalnim, prijateljskim i drugim ciljevima proglase umetnički vrednijim od dela koja tim ciljevima ne odgovaraju.

Osim toga, neki umni ljudi, poput Berđajeva, tvrde da kritičari uopšte ne uživaju u umetnosti. „Ja ne mogu da podržim razgovor o muzici”, kaže Berđajev, „koji podržavaju muzikalni ljudi i muzički kritičari. Uostalom, o poslednjim moram da kažem da su oni jedva sposobni da uživaju u muzici, pošto su više zauzeti kritikom muzičkog dela i njegovog izvođenja. Kritičari uopšte ne uživaju u umetnosti, uživaju daleko više ti koji nisu nikakvi stručnjaci za umetnost i malo su kompetentni da sude o njoj. I evo, bez obzira na moju nemuzikalnost, muzika dobro potresa moje biće, savladava depresivno raspoloženje. Pri tome se ja ne samo prepuštam stihiji date muzike koliko doživljavam stvaralačko uzdizanje moga bića, ja kao da prelazim u novi svet”.

Iako se može prihvatiti mišljenje da mnogi kritičari ne uživaju u umetnosti kao obični ljudi visokog estetskog senzibiliteta, i, da ovi drugi mogu da izreknu sud ukusa koji može da bude merodavniji od estetičkog suda kritičara (što potvrđuje istorija književnosti, filma, muzike itd., jer je delo koje su oni pohvalili vremenom zauzelo vidno mesto u istoriji jedne umetnosti, a delo koje su hvalili neki kritičari nije ušlo u istoriju), to još uvek ne znači da umetnička kritika, a naročito književna kritika nema šta da traži u srednjoškolskim programima, udžbenicima i drugim nastavnim sredstvima.

Miodrag Ignjatović, u novoj knjizi podseća da je još Jovan Skerlić zahtevao „naglašenije prisustvo književne kritike, a i smelije uvođenje *gimnazijalaca* u nju. Skerlić je to, s razlogom, opravdavao upravo intelektualnom zrelošću omladine, a *potrebom da kritika bude dovedena i u školskom radu u istu ravan sa teorijom i istorijom književnosti*, budući da ova poslednja, kao i sada, nije izraz istinskih naučnoestetičkih vrednosti za koje upravo vojuje aktuelna književna kritika! Slične zahteve Skerličevim imala je, kada je *književna kritika kao putokaz i mladima, a i ostalima u saznavanju objektivnog realiteta književnog dela i "proizvođenu" mogućih smislova, i Isidora Sekulić*. Štaviše, i ona, kao i J. Skerlić,

upravo u ulozi recenzenata školskih knjiga ostavili su vidan trag i dokaz svog strasnog i visokog vrednovanja književne kritike kada je školska nastava u pitanju”.

Kakva je uloga književnosti u 21. veku? Ovo je jedno od bitnih pitanja naše civilizacije. „Jedan od odgovora i odnosi se na to kako čitamo i kako ćemo pročitati *rukopis* upravo našeg vremena”, naglašava Ignjatović.

Ovaj kratak prikaz knjige Miodraga Ignjatovića, *Književna kritika kao činilac razvoja mišljenja i proučavanja književnog dela* završiću pozivanjem ovog poznatog pisca, teoretičara i književnog kritičara na mišljenje Bogdana Popovića.

„Poznatu misao estete Bogdana Popovića *Umeti videti i umeti reći šta se videlo*, mi vidimo kao pedagošku maksimu: naučiti mlade da u istorijskom ogledalu književnosti vide, prvo, svoj lik, a onda i budućnost koja sada, i za njih započinje. Književna kritika je taj okular i stajna tačka sa koje se i naša omladina može uputiti u budućnost”.

Dragan Krstić, profesor filozofije

PRAG

Nedelja jutro, 7. oktobar, 4.15 časova, na parking ispred Gimnazije polako pristižu umorna, ali ipak nasmejana lica. Posle nekoliko minuta veseli žamor se širi mrakom jutra. Uzbuđenje ne možemo sakriti, uskoro krećemo ka najlepšem evropskom gradu, zar jedno rano buđenje može pokvariti taj osećaj? Vrlo brzo sve je bilo spremno: autobus proveren, prtljag spakovan, deca na broju, bili smo spremni da krenemo.

Razdragani i radosni borili smo se sa snom, koji nas je savladao na granici sa

Mađarskom. Autobusom je zavladao tišina. Posle nekoliko sati puta i nakon pauze koji su mnogi prespavali, stigli smo na našu prvu destinaciju- Brno. Tokom kratke vožnje kroz grad vodič nam je ispričao mnogo zanimljivih podataka i legendi o ovom simpaticnom gradu, nakon čega smo imali priliku i da obiđemo neke od glavnih znamenitosti i provdemo ostatak predviđenog vremena samostalno. Vidno budniji i raspoloženiji vratili smo se u autobus i nastavili svoj put ka Pragu. Kroz par sati, konačno smo stigli u hotel. Svi smo jedva čekali da se što brže smestimo u svoje sobe kako bi mogli što pre da se odmorimo. Uz malo manje strpljenja i više gužve, ipak smo uspeli lepo da se smestimo, nakon čega je usledila kasna večera i željeno spavanje.

Osvanulo je novo jutro. Dan nije mogao lepše da počne. Raspored je gust, a mi imamo čitav dan na raspolaganju. Spremni smo da dopustimo Pragu da nas očara. Prvo smo mu se divili iz autobusa, panoramno razgledanje šireg područja grada, a onda... Predivna arhitekutra, bogati detalji, visoki tornjevi, uske uličice, neka divna, bajkovita energija i naše čarobno oduševljenje. Istorija, mistika, legende, za tren smo utonuli u primamljivi prizvuk prošlosti i romantike. Grad sa osamnaest grandioznih mostova, preko stotinu tornjeva i kaldrmisanih ulica pravi je užitak za sve, pogotovo one koji pronalaze zadovoljstvo i u dobroj hrani i još boljem piću (zaboravih spomenuti da nas pivo nije zaobišlo, kao ni mi njega). Zahvaljujući sjajnom vodiču saznali smo mnoštvo zanimljivih detalja istorije ovog velepnog grada. Posle Praškog dvorca, Hrdačani, Katedrale Sv. Vita, koja je primer neopisive dekoracije i vitraža, Karlovog mosta na kojem smo mogli zamisliti želju tako što bismo protrljali maleni reljef bebe na statui češkog sveca Jana, Crkve Svetog Đorđa, Zlatne ulice koja odiše posebnosću i u kojoj je u kući pod brojem 22 živeo čuveni pisac Franc Kafka, uživali smo u par sati slobodnog vremena. Nakon zabvnog obilaska pivnica, nastavili smo sa obilaskom još par značajnih kulturnih znamenitosti i požurili do Astronomskog časovnika na zgradi stare gradske većnice na Staromestskim namjestima, starom gradskom trgu. Ovaj čuveni sat napravljen je davne 1410, a njegov mehanizam, star preko 600 godina, još uvek nepogrešivo radi. Puni predivnih utisaka, vratili smo se u hotel na večeru i ubrzo potom usledilo je noćno krstarenje Vltavom. Dan nije mogao lepše da počne a ni lepše da se završi.

Sledeći dan na našem putovanju bio je rezervisan za Drezden. Grad, koji je pretrpeo mnogo oštećenja tokom svoje burne istorije ipak je uspeo da nas zaseni svojom lepotom. Odlikuju ga raskošne palate, među kojima je i veličanstvena palata Cvinger sa svojih pet muzeja u samom srcu grada. Na našem rasporedu našla se još Bogorodičina palata, Avgustov most, kao i deo nekadašnjih gradskih zidina. Posle povratka u hotel, usledila je večera, a odmah zatim i odlazak u tradicionalnu prašku pivnicu u društvu naših razrednih starešina kao i vodiča - nema sumnje da smo se svi odlično zabavili.

Sreda, 10. oktobar. Naše nezaboravno putovanje se polako privodi kraju. Sa prvim zracima sunca spakovali smo svoje kofere i nakon obilnog doručka uputili se ka dvorcu Konopište, u kome smo imali priliku da se upoznamo sa njegovom istorijom, kao i da razgledamo zbirku oružja, a i sobu sa preko 300 000 lovačkih trofeja koji su nekad pripadali habsburškom prestolonasledniku Francu Ferdinandu, kojem je ovaj dvorac bio omiljena rezidencija. Sigurna sam da smo u ovom zmagu mogli osetiti duhove prošlosti. Nakon poslednjeg obilaska, zamišljeni i puni utisaka, nastavili smo svoj put ka Subotici, uz jednu

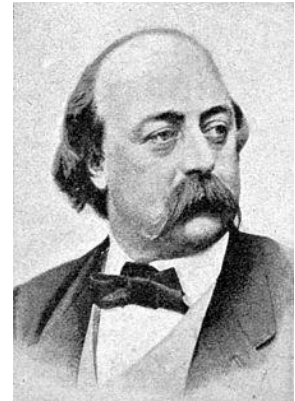
kraću pauzu koju smo napravili u Bratislavi. Nažalost, vremena je bilo malo, a kako bismo stigli na vreme kući, naša poseta Bratislavi je trajala svega pola sata. Autobus, pun umorne ali zadovoljne dece, stigao je u Suboticu oko 22 sata.

Anastasija Macura, IVc

PISMO GUSTAVU FLAUBERTU

Poštovani gospodine Flaubert,

Prije tjedan dana pročitala sam Vaš roman „Gospođa Bovary” i voljela bih Vam uputiti nekoliko riječi. Čitajući ga mogla sam uočiti koliko ste pažljivo birali riječi u želji da kroz likove koje ste stvarali zapravo govorite o ljudima među kojima ste živjeli. Smatram da ste uspjeli u tome i da ste na pravi način prikazali razvoj likova i u većini slučajeva njihovo propadanje tijekom vremena. No, ono što me je uistinu dojmilo jeste kako ste uspjeli pričajući o željama i vrijednostima svojih likova pričati o željama i vrijednostima tadašnjih ljudi. Vjerujem da su mnogi tada, baš poput Emme, živjeli s predodžbama o nekom raskošnom životu i sa željama stvorenim na temelju romantičarskih romana kojih je u to vrijeme bilo na pretek. Također, uvidjela sam da ste smatrali da je uspjeh i slava bilo jedino o čemu su brinuli ljudi u Vaše vrijeme. Ovo se najviše primjećuje u dijelovima poput onoga kada Homais u razgovoru s Emmom o zahvatu koji bi Charles mogao učiniti na Hyppolyteovoj nozi kao jedini valjani razlog za to navodi uspjeh koji bi njezin muž stekao kao i kako bi i on sam mogao poslati novinama članak o tome te tako doprinijeti njegovoj slavi. Narod je i tada, kao i danas, bio zanesen materijalnim vrijednostima što vidimo u dijelu kada opisujete kako su svi bili očarani redarskom kapom koju je nosio Charlesov otac. Leonovo napuštanje Emme nakon što se uplašio rušenja svog ugleda još jedan je dokaz da su ljudi samohajali da budu visoko u očima drugih. Nažalost, nije se mnogo toga promijenilo ni danas.

Također, čula sam za optužnicu koju je Državno tužilaštvo podiglo protiv Vas i Vašeg djela te čuvene 1857. godine te Vas okrivilo za poticanje nemoralnih činova. Nakon kratkog istraživanja o razlozima zbog kojeg se Vaš roman pronašao na optuženičkoj klupi, sa sigurnošću mogu reći da vjerujem da su nepravedno toliku krivicu bacili na Vaša pleća. No, pretpostavljam da ste i Vi sami to znali i da ste vjerovali da će sve završiti onako kako je završilo – dobro. Voljela bih da nemam potrebu reći da sam, nakon čitanja romana, uvidjela da ste bili ogorčeni svijetom oko Vas. No, ukoliko ste poput Emmedo tada živjeli u potrazi za idealima stvorenim iz romantičarskih romana koji su se raspršili pod utjecajem stvarnosti – razumijem Vas. Razumijem i pretpostavljam da Vas je upravo to i potaklo da napišete ovaj roman. Također, razumijem i Vaše posezanje za tako oštrom kritikom društva kako biste i ljudima oko sebe otvorili oči. Upravo je to bila ona kap što je među čitateljima prelila čašu. Bilo koja umjetnost, pa tako i književnost, govori o ljudima uopćeno, a ne o nekim posebnim osobama. Čitatelji su to bili prepoznali, čitatelji su bili prepoznali sebe u Vašim likovima i zbog toga im je sve to i tako teško palo. Ono što su smatrali da su dobro skrivali tada je bilo

raskriveno, sumnje su porasle i više nikome nisu mogli vjerovati. Kao i uvijek kada se dogodi nešto slično, ljudi su tada počeli to poricati i negirati, a kako bi uspjeli bar malo smiriti svoju savjest najlakše je bilo poslati Vas pred sud. No, optužiti Vas što u svoj roman niste uvrstili nekog pozitivnog lika, znajući da takvi ne postoje u stvarnosti, bilo je u potpunosti nebulozno. Oni nisu razumjeli Vaš realizam, nisu se niti trudili, nisu niti željeli. Jer uvijek je lakše živjeti po romantičarskim idealima. Možda je ovaj roman samo bio pogrešan za te ljude u tom trenutku, a možda je pak to vrijeme bilo pogrešno za Vas. Samo stoljeće kasnije, uživali biste mnogo više hvale nego tada, uvjereni sam u to. No, i sada smatram da ste se uspješno izborili s vremenom koje je išlo protiv Vas.

S poštovanjem,
Martina Buljovčić, III.f

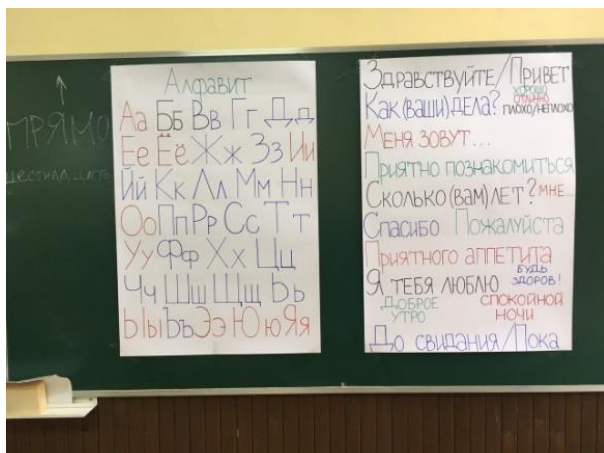
ČAS RUSKOG JEZIKA, KNJIŽEVNOSTI I KULTURE

Interkultura predstavlja program razmene srednjoškolaca širom sveta, čiji je cilj da se kroz druženje i zabavu upoznaju novi ljudi i kultura, steknu nova prijateljstva i nauči jezik.

U novembru mesecu ove godine, obeležena je deseta godina postojanja ove organizacije, koja je donela mnoga uspešna i prijatna iskustva. Naš grad je ove školske godine domaćin đacima iz Rusije, Nemačke, Turske i Tajlanda. Đaci tvrde da se od samog početka osećaju kao kod kuće. Za kratko vreme zavoleli su svoje domaćine i stekli mnoga prijateljstva.

Učenice iz Rusije - Aljona Osetrova i Darja Sentjakova već dobro vladaju srpskim jezikom, pa su zbog toga dobile zadatak da nam na času srpskog jezika i književnosti

predstave karakteristike ruskog pisma i jezika. Učenice su u svojoj prezentaciji pričale o Rusiji, ruskoj kulturi i svakodnevnom životu.

Blok-čas održan je u IIc (kod prof. B.G.Bolić), a s obzirom na to da je bilo vreme lektire „Evgenije Onjegin“, pričale su i o najpoznatijem ruskom romantičaru, Aleksandru Sergejeviču Puškinu; čitale odlomke iz romana na ruskom jeziku.

Čas je bio interaktivnog karaktera, pa su đaci na kraju rešavali zadatke na ruskom i imali priliku da pitaju šta ih još zanima.

Mnogo smo novog naučili i zbližili smo se više sa našim dragim gošćama iz Rusije, pa verujemo da će i u budućnosti biti još prilika za slične aktivnosti.

Milica Živković, IIc

A MYSTERY STORY

A MISTAKE

Marvin woke up in the middle of the night. He couldn't believe his eyes. He saw a glimpse of a black figure. It ran across the hallway, giving Marvin the chills. The boy's bare feet softly touched the ground. He just sat on his bed, not knowing what to do. He decided to investigate. "It's probably Dad, going downstairs to get a late night snack", the boy thought. He went to check. He slowly approached the stairway.

Very hesitantly, he looked down. He was speechless. It wasn't his dad, it was his mom, dressed in her wedding dress. Marvin wanted to say something, but he couldn't. He started panicking. His face turned pale. But he just had to investigate. Slowly, he started going down the stairs. When he was halfway down, he heard a thump in the kitchen. Although terrified, he continued the descent. He saw the kitchen door, merely open, with dim lights inside.

The door opened on its own. Two large arms came out, pulling the little boy in. Marvin couldn't do anything. Everything was dark. The only thing he could see was his dead mother's face. With a very weak voice she said "I told you not to do it", and then pulled the boy into her mouth.

Marvin woke up with a start, his heart pounding harder than ever. He sat up, looked at his hands, wrinkled and freckled, scratched his beard, looked out of the window of the asylum, took his pills from the nightstand, and started crying.

Marko Vukmanov Šimokov, IIa

ODLAZAK U ZAGREB NA INTERLIBER

U subotu, 17. studenog smo išli u Zagreb na Interliber. učenici hrvatskih odjela Gimnazije „Svetozar Marković“ i Srednje medicinske škole. Krenuli smo rano, poslije ponoći, kako bismo u Zagreb stigli na vrijeme. Ujutro oko devet sati stigli smo u Zagreb i

krenuli smo u jednu zanimljivu šetnju po centru grada. Prvo smo došli do velike zagrebačke katedrale i ušli smo unutra. Prošli smo pored velike pijace i stali smo kod jednog kipa žene koja nosi veliku košaru na glavi. Profesor geografije nam je ispričao kako su nekad i žene iz naših krajeva vlakom dolazile u Zagreb prodavati svoje proizvode. Nastavili smo dalje pa smo zastali kod

spomenika Marije Jurić Zagorke i saznali smo kako je ona bila prvi hrvatski novinar i borac za prava. Išli smo kroz ulicu gdje je nekad bio krvavi most ispod kojeg je protjecao potok i došli smo do Kamenitih vrata. Saznali smo da se tamo dogodio veliki požar i da je samo ostala slika Crne Gospe, a sve ostalo je izgorjelo, pa smo se pomolili gospi. Odjednom, kada smo kretali netko je upitao što je to na vrhu krova, a profesor je objasnio da je to buzdovan koji je nekad služio da se vještice zakače na njega dok lete. Prošli smo i pored kipa Dore Krupićeve i njene kuće, a to nam je važno jer čitamo lektiru Zlatarovo zlato. Zastali smo i kod crkve sv. Marka i divili se njenoj ljepoti. Saznali smo i da sa kule Lotrščak svaki dan topovi pucaju da bi označili podne. Prošli smo i pored spomenika A. G. Matoša. Ova šetnja nam je bila jako korisna jer smo se upoznali sa znamenitostima grada Zagreba i saznali mnoge zanimljivosti i anegdote vezane za grad, njegovu povijest, ljude. Nakon toga imali smo malo slobodnog vremena na Trgu bana Jelačića, pa smo krenuli na sajam. Svi su bili nestrpljivi da se prošetaju po sajmu i da pronađu zanimljive knjige. Kada smo stigli na sajam prvo smo slušali predstavljanje jedne knjige, nakon toga svi su posebno krenuli u obilazak sajma. Na sajmu je bila velika gužva jer je puno ljudi iz raznih krajeva došlo posjetiti sajam. Bilo je puno zanimljivih knjiga i svatko je za sebe pronašao nešto, a kasnije u povratku kući svi su počeli čitati svoje knjige. Poslije sajma imali smo ručak u restoranu u blizini sajma. Nakon toga imali smo malo slobodnog vremena koje smo proveli u tržnom centru malo dalje od sajma. Navečer smo krenuli kući. Svi smo bili zadovoljni i svima se ovaj obilazak svidio.

Lucija Ivković Ivandekić, I.f

KURS KINESKOG JEZIKA

Na Ekonomskom fakultetu u Subotici od oktobra ove godine održava se besplatan kurs kineskog jezika. Budući da se ovakva mogućnost otvorila po prvi put u našem gradu, javio se neočekivano veliki broj zainteresovanih, među kojima su se našli i gimnazijalci. Međutim, i pored raspoređivanja polaznika u tri različite grupe, ostala je dugačka lista čekanja za naredni termin. Mi smo ipak uspeli da se nađemo u prvih 80 primljenih i već dva meseca učimo jezik koji važi za jedan od najtežih na svetu, pa ćemo vam predstaviti naše dosadašnje utiske i kako uopšte izgleda kurs nečega namapotpuno nepoznatog.

Kao prvo, standardni kineski, koji mi učimo, predstavlja samo jedan od dijalekata kineskog jezika – preciznije pekinški dijalekat mandarinskog kineskog. To je jedan od šest zvaničnih jezika Ujedinjenih nacija, i naravno zvanični jezik Narodne republike Kine, Singapura i Tajvana. Po različitim kriterijumima, postoji 7-13 različitih „dijalekata“ kineskog jezika, ali se oni mogu razlikovati toliko da više nalikuju na dva različita jezika. Kao jezička grupa spadaju usino-tibetansku porodicu, koja je sa preko 1.300.000.000 govornika druga najveća u svetu.

你在天上願你的名兒被人
敬願你的國圖降臨願你的
意能殼成就在地如在天一
我們需用的糧食求你今日
我求你免我的債照我免人
的樣兒不要由我入迷願你
我出惡為的是那國權勢榮
一概是你的直到世世代代
是我心所願的啊

Nastavu vodi instruktorka Feng Jin na engleskom jeziku. Ipak, uvek se trudi da jednostavnije reči i rečenice prevede na srpski kako bi što bolje naučila naš jezik - tako za vreme predavanja i ona uči od nas. Takođe ne propušta ni priliku da nam naglasi koliko je kineski mnogo lakši od srpskog. Na njene primedbe se uvek slatko nasmejemo, ali nekada zaista ima pravo.

Što se tiče samog učenja, neki elementi su nam veoma laki dok neki predstavljaju posebne poteškoće pri pokušaju da se savlada gradivo. Na primer, tonovi su nešto o čemu mi ne moramo uopšte da razmišljamo kada pričamo maternjim jezikom, jer pogrešan naglasak ne menja značenje velike većine reči. U kineskom, to je ipak svojevrsan problem, jer samo visina tona jednog sloga može značiti razliku između pohvale i uvrede - i time u potpunosti izmeniti značenje čitave rečenice. Zbog toga neprestano vežbamo usmenu konverzaciju i na svakom času ponavljamo izgovor reči.

Pored karakterističnog zvuka ovog jezika, svima su nam dobro poznati komplikovani simboli koji predstavljaju njihovo pismo. Većini upravo to predstavlja glavni razlog za brigu, jer je za samo za razumevanje dnevnih novina potrebno poznavanje više hiljada ovih simbola. Instruktorka nam je odmah na početku olakšala uporedivši sa srpskim jezikom – naime, mi čitavu osnovnu školu provodimo učeći komplikovanu gramatiku, dok oni zbog izuzetno jednostavne gramatike to vreme provode učeći da pišu. To smo ubrzo i sami shvatili. Rečenice se vrlo lako sastavljaju: ne postoje padeži, lica, rodovi, brojevi, pa čak ni

vremena. Reči se slažu gotovo kao „blokovi“ po tačno određenom redu, nema kompleksnih struktura i promena oblika.

Za sada su nam svi časovi bili vrlo interesantni i u poređenju sa srednjom školom, nastavne jedinice se prelaze veoma sporo uz česta ponavljanja prethodnog gradiva. Imali smo priliku da iz prve ruke vidimo i elemente tradicionalne kineske kulture kao što su ritual pripremanja čaja, kaligrafija i pravljenje pečata u kamenu. Ovom prilikom pozivamo svakoga ko je zainteresovan da se prijavi što pre na sledećem upisnom roku, jer će imati jedinstvenu priliku da se susretne sa jezikom i kulturom daleke zemlje. Kineski zaista nije toliko težak koliko smo mislili, a uz interesovanje i vredan rad se može naučiti čak i najteži jezik na svetu.

Maja Imrić, III₂

KORICE

U tom danu i četrnaestom satu, jesen kao da je obustavila sva gibanja; vjetar ne puše, oblaci stoje, trava je smrznula, kapljice rose zaleđene su u nedovršenom padu. Čak ni kapija na ulazu nije škripala. Šuti kao nadgrobnik. Svatko je, prošavši tu kapiju, očima tražio izlaz, osvrtao bi se oko sebe, ali svi naši umovi su bili poput točke na kružnici. Točka do točke, u tom savršenom polju bila je identična, monotona, činila je jednu cjelinu. Cjelina smo toga dana bili mi. Unučad, prijatelji, dragi rođaci i žena i djeca – činili smo cjelinu ispunjenu tužnim licima jer toga dana, zašlo je sunce njegova života.

Bio je on za nas, kao kuća na stijeni. Kod njega bismo našli utočište kada je teško i zajedništvo kada je lijepo ili potrebno; bilo je to mjesto u kom je živjelo dvoje ljudi – dvoje ljudi što su izvezli korice knjige naše obitelji. Djed više nije ovdje i na pozadinskoj korici sada će stajati njegovo ime, godine života i fotografija. Dugo su njih dvoje sastavljali te korice i u njih su se konstantno ubacivale nove stranice s novim pričama i ljudima. Na posljednjoj njegovoj stranici knjige bile su bolest i krevet. Tumor pluća. Sjećanje je ono koje je bilo jako bitno u tim trenucima kada on više nije bio onakav kakvim bismo ga htjeli opisati, upamtiti. Sjećam ga se od kada sam bila mala. Možda nismo toliko sličili, možda sam ja od nas tri izgledom najviše gena preuzela od druge strane obitelji, ali svaki puta kada bih bila slobodna bila bih s njim. Visok i sjed, s malim proćelavim krugom na sredini glave, s dubokim borama i gustih obrva; mekog pogleda sa svojim *pikulastim* očima boje badema, dugog i malo zavrnutog nosa pri vrhu, uvijek podignutih jagodica jer bi se smiješio u našoj blizini. Takav je bio. Baka bi nam rekla da ja ne smijem s njim u polje ili u štalu, da će me krivo naučiti jer djevojka sam, a što on zna o odgoju djevojke?

„Nego, iziđi ću sada van, a ti odi do prozora u kuhinji, popni se na stol i skoči kroz prozor“, rekao bi mi on s ozbiljnim izrazom lica, klečeći na koljenu, pretvarajući se da mi pokušava pomaknuti umršene uvojke s lica. Zatim bi ustao, zakašljao se i namignuo. Znala sam da je tim namigivanjem govorio: „Čekam te ondje.“ Meni malenoj, željnoj dogodovštine, bilo je to dovoljno da hitro smislim izgovor za baku i odem otvoriti prozor. Uvijek me je čekao i nikada nisam pala. Kao i onda par godina kasnije kada mi se prvi puta svidio jedan dečko. Baki sam rado govorila što mi se događa i zbilja, ona je uvijek dobar slušatelj, a djed kada bi prisluškivao, pokušao je pripomoći i na svoj način. Kasnije istoga dana zamolio me je

za pomoć: „Hoćeš li mi napuniti ove košare? Pomoći ću i ja, naravno.“ „Rado! Samo nemoj baki sve govoriti kasnije“, rekla sam vežući kosu. „Neću, a kada sam joj ja što rekao?“, nasmijao se svojim prepoznatljivim smjehom, te se naglo uozbiljio. „Znaš, posao je nešto pomoću čega sam često rješavao pitanja u sebi. Naučen sam da nikada ne radim samo za sebe, po svome i da nije dobro raditi sam. Zato sam od mnogih, izabrao tvoju baku. Svaki posao je ona prihvatila kao sjeme kojim bi zasadila njivu, ubrala plod, umijesila kruh, a na kraju cio svoj trud podijelila sa mnom. Ja joj ne bih dopustio tu nepravdu, da radi sama. Znači, dugo smo se upoznavali prije no smo bili sigurni da poznanstvo nije dovoljno za nas.“ Nisam ništa shvatila. „Možda mi govori o ljubavi...To je ljubav?“ „govorila sam si. Ali, s godinama sam primijetila nešto čudno. Tijelo mi se mijenja. Djed više nije morao klečati kako bi mi sklonio crne maškove, glas kao da više nema ton prve, nego treće žice na tamburi, dobivam obline ondje gdje ih prije nije bilo... razumijem značenje riječi „obline“ što prije nisam. Vrat mi se izdužuje, pjege su potamnjele, u svim tim događajima i promjenama, hvatam vrijeme. I uhvaćeno mi je nedovoljno. „Je li tebe moguće vidjeti, kako si, muči li te što?“ Nisam mu niti mogla odgovoriti. Kasnije u danu bih shvatila koliko mi nedostaje, napokon bih čula koji je ton bio u njegovu glasu, skliznula bi suza niz lice. „Mama, zašto sam ja ovakva? Što se to promijenilo da sam zapostavila baku i djeda? Jesam li i prema tebi takva!“ blagim krivljenjem usne mama se osmjehnula i zagledala u svoje ruke, pa u moje, pa opet u svoje; uhvatila me je za ruku. „Čuj malena, ne želim ti dati samo jedan i točan odgovor na ovo pitanje jer ja sam kroz svoj period promjene prolazila sama i mnogo krivih poteza se tada povuklo. Nisam razmišljala odraslo kao ti, odnosno o posljedicama koje ostavljam sebi i drugima... Želim te nešto pitati. Znaš li što rade djed i baka prije počinka?“ Uslijedilo je nekoliko minuta šutnje i nejasnih pogleda. Kako je tad bio sam početak jeseni i temperature su još bile visoke, u kuhinji su bila otvorena vrata, te su se čuli i cvrčcii žabe što krekeću zvijezdama i komarci u budnom letu; ali u zbunjenosti sam prekinula sve zvukove: „Ne razumijem. Na što misliš?“ nastavila je mama: „Mole. Imaju stare molitvenike koje su naslijedili od tvojih prabaka i pradjedova i traže i iščitavaju molitve s izlizanih starih stranica molitvenika...“ „Pa? Mi isto molimo navečer.“ „Ali oni mole samo za vas i nas i, jutrom kada se čujemo pitaju uvijek što vas muči te žurno idu u crkvu. Tako svaki dan.“ Podigla je pogled i prislonila mi dlan uz lice. Kuhinja kao da se smanjila i da su se zazidali svi prozori; Mjesec nije izašao te večeri i kuhinju je obasjavala samo jedna lampa iznad mame i mene. „Mama, što ti je? Nisam znala da misle toliko o nama i da pitaju za nas svakoga dana, ali, što me tako gledaš?“ „Idi do djeda sutra.“

Sutradan je uslijedilo razdoblje od tri teška mjeseca i tri mjeseca sjećanja. Pokušala sam zanemariti djedovo stanje, tu bolest što je samo rasla i to nerazumijevanje u meni i nadu da to nije zbilja tako. U trenutcima kada bi govorio kao da je dobro, pamtila sam svaki osmijeh, izraz lica, gestu, priču, razgovor... Dok je bilo dana kada bih se tješila sjećanjima, kad sam se bojala da je zalazak malo brze počeo gasiti svoje šarene boje. Takvih dana je bilo sve više. I tad nisam htjela u školu jer ondje bih bila nasamo sa sobom i svojim crnim mislima... Tiha; toliko tiha da bi se nastavnici iznervirali, vikali bi i prijetili izbacivanjem sa sata, ali naravno da mi to nije bilo od značaja. Shvaćala sam tada realiste i njihovu zaludenost prolaznošću, zahtijevanjem pravde i objašnjenja.

Htjela sam iskočiti iz svoje kože u njegovu: „Tada bi njegovi obrazi opet bili rumeni i sjale bi mu se one smeđe pjegice skrivene u borama; a na mojim obrazima bi onda bile modre kosti i upala koža. On bi iznova hitro i poletno zavirivao i raduckao u svakom kutu svoga dvorišta i radionice i štale i voćnjaka; a moje noge bi ležale bezmišićne i pomjerane samo uz pomoć nečije dobre volje; moja koljena bi izgledala poput grbe na balvanima. On bi opet imao crnu bujnu kosu, kao što je imao u mladosti, kada je zajedno s bakom pazio svoje dvoje malene djece u igri; a moja bi glava bila gola na hladnoći mjeseca studenog kada bi mi netko otvorio prozor da udahnem svježeg zraka.” Sve je to bilo u meni, u mojim monolozima, u mojoj nadi da je ovo tek privremeno. „Nismo ti htjeli reći dok ne bude posljednji sat”, započinjala je ona poruka što mi je okončala nadanja. Dah je usporavao dok sam osjetila otkucaje srca u grlu što pritišću: „Djed je preminuo, vrati se doma.” U sred sata sjedim sa svojim razredom u nedovršenoj misli, nemogućnosti da govorim ili vičem.

Sve nadalje bila je magla, poput amnezije, ne mogu se sjetiti što se događalo u naredna dva sata. Kada su moji namočeni uvojci i prljave cipele kročili u onu kuću, shvatila sam da sam zakasnila i nisam rekla što sam htjela. „Kako me nisi pričekao, rekla bih ti još nešto, daj pogledaj me, hajdemo raditi zajedno!” Mislila sam si dok sam osjećala hladnoću na leđima, kao da čučim u hladnom tušu i da mi je zabranjeno pomaknuti se. Bio je to dan u sekundi, poput loše fotografije ta tri dana samo su mutno sjećanje.

U tom trećem danu i četrnaestom satu jesen kao da je obustavila sva gibanja. Čak ni kapija na ulazu groblja nije škripala, šutjela je poput nadgrobnika. Svi okupljeni izgledali su jednako, poput točaka kružnice, bezizlazno su tumarali pogledima. Toga dana, zašlo je sunce djedova života, boje dana zamijenili su tonovi noći, na obzorju je stajao mjesec. Umjesto smeđih pjega s njegovih obraza, nebo su ispunile zvijezde što su svijetlile svojom bjelinom.

Zašto je prolaznost tako teška, zar nećemo svi otići? Kao što korice čuvaju sadržaje knjiga, tako smo podsvjesno znali da netko uvijek bdije nad nama, a sada? Baka je sama. Naša knjiga stoji na polici, nitko je se na usudi uzeti i pisati nova poglavlja. Posljednja rečenica govori o tom momentu ukopa, kada je skliznula najmokrija suza. Lopate su zatrpavale onu rupu ispred teške kamene ploče, a onda su i one zastale. Nakon studenog dolazi prosinac – vrijeme došašća. Kako se veseliti, ako ti je suza i dalje na licu? Kako šutjeti, ako sve u tebi govori da vičeš? Kako živjeti s drugim ljudima? Noći su mi od tad najdraže... Sa sobom sjedim i gledam snijeg kako pada. Niti jedno dijete ne zaslužuje biti samo i šutjeti kada je ovakvo što u njemu! Ali želja za taj Božić bila je samo vratiti vrijeme i onda ga dobro zapamtiti i proživjeti.

Teško je živjeti u prošlosti, dok gradeći budućnost. Teško je pisati knjigu bez kraja, a svi to često radimo. Zato treba čuvati sjećanja, ona loša trebaju biti temelj za nešto bolje, a ona dobra neka budu naše korice. Moja priča, završila je s Božićem. Okupili smo se svi najbliži prije mise ponoćnice i shvatili smo kako nam samo on fali, pustivši suzu pognuli smo glave, a tada je mama rekla: „Djeco, znam da ste svi ovoga Božića poželjeli vidjeti djeda, ali mislim da je vrijeme da vam dam odgovor na vaše pitanje kako samo ja nisam plakala za tatom.“ Pogledali smo se između sebe i u tišini smo gledali u mamu čekajući odgovor. „Moj tata je sada napokon zdrav! Kako da budem tužna kada se moja najveća božićna želja ostvarila.“ To je bilo to. Od malena, djed je uvijek govorio priču o našoj majci, ona je svakog

Božića pitala je li ozdravio, a on bi osmjehnuvši se klimnuo glavom i dao joj neki drugi poklon. Posljednje poglavlje o djedu ispisali smo svi zajedno, s osmjehom na licu. Naša knjiga i dalje nema kraj, ali jedno veliko poglavlje smo ispisali i ono će uvijek biti najljepše sjećanje naše obitelji.

Regina Dulić, III. f

KO SE BOJI PROFESORA JOŠ?

Strah...osećanje koje nas obuzima i parališe. Ono što ga često prouzrokuje jesu promene, pa tako upis u srednju školu može biti veoma zastrašujuć za buduće prvake. Tada, za njih je sve novo i nepoznato, pa priče starijih učenika o školi i profesorima na njih imaju jak uticaj.

Neki strahovi su racionalni i opravdani, ali svakako premostivi, iako postoje i oni drugi, iracionalni i neobjašnjivi. Problem sa njima jeste što onome ko je uplašen nikada ne deluju tako, pa čak i najiracionalniji strahovi za onog ko se plaši imaju smisla. To mi, učenici trećeg razreda možemo da razumemo, jer smo pre samo dve godine i tri meseca baš mi bili ti koji su upisivali prvi razred.

Jedan od ovih iracionalnih i neobjašnjivih strahova koji donosi srednja škola jeste strah od profesora. Neki su nam zastrašujući jer smo čuli različite priče o njima, pa pristupamo sa unapred formiranim predrasudama. Sa nekima doživimo neprijatnost na prvim časovima zbog nepoznavanja i nesigurnosti, pa taj strah ostane u nama naredne četiri godine. Takođe, neki zaista pokušaju da nas zastraše na početku radi uspostavljanja discipline. Ono što posle dve pune godine u gimnaziji možemo da tvrdimo jeste da ne postoji stvaran razlog da se plašimo profesora. Oni su tu da nas nečemu nauče i pomognu nam da se snađemo u ovoj školi. Naravno, sa mnogima se nećemo slagati, ali ono što je važno jeste da razumemo da oni ne žele da nam učine nikakvu štetu. Kako se ne slažemo sa svima u odeljenju podjednako, tako se ne slažemo ni sa svakim profesorom, ali dok god učimo njegov predmet možemo biti sigurni da ćemo imati željenu ocenu. Ni u čijem interesu nije da namerno ošteti učenika, niti da ga muče. Važno je shvatiti princip rada svakog profesora i kako učiti koji predmet, nakon toga, sve ostalo će biti lako.

U prvom razredu još uvek smo izgubljeni i ne snalazimo se dovoljno dobro u novoj sredini, pa često za svoje neuspehe krivimo profesore, što u nama samima stvara strah od njih. Ono što svaki učenik treba da zna jeste da profesori nisu čudovišta nego ljudi od krvi i mesa, i nadamo se da naš članak bar nekog oslobodi ovog iracionalnog straha.

Anđelka Matković i Aleksandar Milović, III₂

NA KRAJU GRADA

Bili su to obični dani
kada se pogledi sretoše sami.
Negde na kraju grada
zavoleše se dva srca mlada.
Ćutali su, osećanja krili svoja,
sve dok nisu osećanja svoja pretvorili
u vez tananoga kroja.
Prijatelji oni behu dugo,
jer sem toga ne znadoše ništa drugo.
Oči su im sijale u strahu
da će jedno drugo izgubiti u ljubavnom mraku.
Beše vreme sumorno i tmurno
kad njegove ruke vezaše je u naručje grubo.
Glava njena pade na njegove grudi
i prozbori tiho: „Nek’ nam sada bog ljubavi sudi.“
Ona njemu srce dade svoje,
i trže se iz sna kad beše vreme da im se usne spoje.

DOK SEDIM SAMA

I tako dok sedim sama
Razmišljam o nama
O onome što je moglo biti
Što se moglo dogoditi
Svud je mrak oko mene
Sobu mi osvetljavaju munjevite sene
Tišinu ponekad prekine grmljavine ton
A ja mislim to se pojavljuje on
Misli mi lete u ptavcu starom
Već dobro mojoj glavi znanom
Tišino moja slobodno vladaj
Da te neko uznemiri više se ne nadaj
Ćuti i kad grmi i seva
Ćuti kao da si muk
Samo ćuti jer tvoga dobra neće uzbrati ni struk

Ćuti dok tvoj odjek se čuje
Ćuti dok njegovo srce ne počne da tuguje
Ostani sama tišino u tišini
I srce mi sakriji u najvećoj planini
Okuj ga ledom i studeni gruboj
Okuj ga lancima i žicom
I nemoj da me smatraš kukavicom
Tišino daleko me vodi odavde
Negde gde ću da promenim sate
Negde izvan sveta
Odvedi me do drugih planeta
Tek mi tada oslobodi srce
Ono tad će biti spremno za nove poljupce

Milica Đuran, IVc

ADVENT BUDAPESTEN

A Budapesti Önkormányzat és az Advent Budapesten rendezvénysorozat szervezője (akit egyébként már régi jó ismerősként üdvözlünk) idén is lehetővé tette iskolánk néhány tanulója számára, hogy december 6-tól 9-ig a magyar fővárosba utazzanak.

A gimis delegációt Fehér Melitta II.3, Dedovity Tomity Lea II.e, Kőrösi Eszter II.e, Rákóci Anasztázia II.e, Tóth Daniella II.e, György Emma IV.e, Mészáros Klementina IV.e, Pacal Andrea IV.e, Tóháti Veronika IV.e és Pletikoszity Dávid IV.e alkotta, valamint kísérőtanárunk, Joó Endre.

A festői Orosdy-kastélyban szállásolták el őket Pilisszántón. A kirándulások, a

városnézés, a mozi- és kiállításlátogatás, a sétahajózás mind-mind emlékezetes marad a számukra.

Lackfi János: A postás rajong c. novelláját Pacal Andrea (IV. e) átdolgozásában mutatták be először a Városháza Parkban, majd pedig a Fővárosi Önkormányzat Idősek Otthonában ezzel csaltak mosolyt az arcokra.

Hazaindulás előtt a Városháza Parkban a nagy adventi koszorún a második gyertya is fellobbant, miközben más külhoni diákokkal a közös dalokat énekelték.

OTIĆI ILI OSTATI

Budim se na trosjedu u dnevnoj sobi svog skromnog stana. Dan je već bio na izmaku. U ovo doba godine noći postaju hladnije. Čini mi se da me je to i probudilo.

Tišina je. Koračam bosim nogama ka kuhinji s namjerom da uzmem šalicu kave. Zatim odlazim do balkona umotana u crvenu dekinu koju sam dobila od majke za Božić prije mnogo godina. Hladan vjetar mrsi mi dugu kosu. Pogledi mi lutaju ulicama grada. Nebo je poprimilo nekoliko nijansi žute i crvene boje. Jesen je, definitivno, moje omiljeno godišnje doba. Običnim kalendarima mjerimo vrijeme, ali oni ne mogu izmjeriti čežnju i nedostajanje. Jesen mi je nudila prostor za skladištenje tananih osjećanja. Ovako miljama daleko i oceanom razdvojena od svoje obitelji nedostajanje je bilo neizmjerljivo. Tišinu mi prekide dječji glas. Naginjem se preko ograde i vidim dječaka predškolskog uzrasta kako neutješno plače. Pored njega kleči žena. Čini mi se da mu je majka. To me podstakne da potražim kutiju sa uspomnama iz djetinjstva. Bila je pomalo prašnjava i smještena u neprimjetni kut stana. Upravo to ljudi obično rade i sa uspomnama u svojoj glavi. U trenutku kada sam je otvorila, više nisam bila u svojoj dnevnoj sobi, već u svom rodnom selu. I nije bila tišina. Svugdje okolo čuje se smijeh djece. Tamo negdje, baka, tako zdrava i nasmejana kuha božićni grah i mijesi *lakumiće* za petoro svojih unučića. Cijela nam kuća miriše na hranu i radost. Mama i tata se prepiru oko boje ukrasa za božićnu jelku. A nama – djeci, je tako svejedno. Krišom ih posmatramo i kikoćemo se. Onda nam je palo na pamet da pišemo pismo Djedu Božićnjaku. Samo je starija sestra znala pisati, a mi ostali smo žvrljali po papiru i bili uvjereni da pišemo pravo pravcato pismo. Jedna malena suza spustila se niz moj obraz i vratila me u stvarnost.

Bijaše ta moć sjećanja poticaj da kupim avionsku kartu... u jednom pravcu. I tako sam između otići ili ostatici izabrala ono treće – vratiti se.

Štetaković Dragana, IV. f

ВЕТРОВИ НА КОПНИМА

Дуж обала река, сретах га небројено пута. Сретах га често и у пољима, међу власима, међу људима. Разносио би безбрижно животе као да то нису животи, већ само ставке на папирима, написане овлаш, по шаблону. Ипак, ветрови што су том својом овлашном кретњом сејали и разносили, распламсаваше у налетима пламенове логорске ватре једне вечери у шуми, на камповању, где су два непријатеља – ноћ и дан,

размењивали поклонице. А онда, тај исти човек у коме се налазила та шума, пробуди се због иритантног звука аларма. Устао је полако и нестао у бујици свакодневнице, бујици људи и одвратног мириса њихових проблема. Човек, обичан човек звани Марко, створен беше да плива у тој бујици и да у њој једном умре. Ипак, Марко би се давио. Толико би га гушили, притискали, секли и дробили, да је помишљао да одустане од покушаја, да се преда свом неумећу и једноставно умре. Па ипак, приметио је за време једне од бесаних ноћи бојажљиво светлуцање на хоризонту. „Копно!“, помислио је усхићен, радосно допливавши до извора светости. „Ја сам један од изабраних!“

Копно, за почетак, и није било тако магично. Наиме, Марко се нашао у пустоши сопственог ума кад се одвојио од утицаја људи; није наишао на очекивано рођење мисли, на инспирацију и неограничено стваралаштво звано уметност. Марко би, разочаран, отишао до прве књижаре и накуповао гомилу четкица, оловки и боја разних састава, купио је платна, али и бележнице, и бивао је спреман да се препусти ономе што је одувек волео. Али, све што је уследило од тада, довело је Марка до тога да се запита да ли то он опет траћи живот овом променом, да ли је она узбуђеност којом је пригушио своју меланхолију само привид, као и све у његовом ништавилу. Ипак, како није увиђао да само треба на пустош расути семена разних стабала које је носио у цепу читав јадни живот, Марко је безуспешно покушавао да наслика или напише нешто, поучен књигама које је у оној истој књижари купио. Вежбао је он како да нацрта коња или шта је епифора, и заиста је био добар у томе; цртао би читава пространства начичкана коњима и сонетне венце у којима се служио искључиво епифорама у којима би свака последња реч била – коњ. Испијао би литре кафе, како би могао да каже да је сликао целу ноћ. „Ах, то време посебности...“, мислили би људи.

У једном од својих уметничких заноса у којима је схватио да може и зебру да нацрта, Марко схвати да је остао без новца и да под хитно мора почети да некако профитира, а како није желео да се вратина „рутину од осам сати“, одлучи да продаје своја дела. Уз помоћ неколицине добрих му пријатеља које је упознао на неким чудним састанцима на којима је морао да присуствује да би уопште и добио шансу да сутра нешто објави, Марко, угледан грађанин и патриота, објавио је збирку песама у веома популарној издавачкој кући. Кад год би неко ушао у продавницу издавачке куће, па и не питавши за савет или препоруку, продавац, чији је услов запослења био тај да познаје савремену књижевност, одмах би му тутнуо у руке Маркову збирку сонета са епифорама, са све његовом биографијом: „Рођен је у Београду и дипломирао економију, годинама се борио за једнакост грађана, издао је много наслова, међу којима је збирка *Сонети* најдрагоценији бисер. Његово стваралаштво представља пут у будућност савремене српске књижевности“. И сад, уз наговор и убеђење да је дотични Марко заиста квалитетан писац, уосталом, да није, не би ни објавио ништа и то је неминовно, заинтересовани купац би пружио шансу савременоме, наравно, јер је и сам тај човек окренут будућности.

После објављене књиге, Марко је био срећан. Задовољио је своју потребу за славом, а такође, оставио је и вечну поруку свету кроз своје стваралаштво. Честитао би себи свакодневно ујутру, гледајући се у огледало. Једног јутра, кад је излазио из

спаваће собе, Марко је запео за праг и ударио главом о под. Прво, мисливши да умишља ошамућен од пада, а и касније, кад је дошао себи, примети да су подови зачуђујуће ниже него раније. Све остало, остало је као и пре: оно што је додиривао некадашњи под, држало се на стубовима од земље. Марко се преплашио, јер, никад раније није морао да размишља оволико брзо, нити да предузима било шта да сачува живу главу. Једино чега је могао да се сети било је да су једном давно нашли утопљеног песника који је имао само књигу у цепу. Брзо једохватио кистове и платно, почевши да слика мртву природу. „Да, одувек сам желео да умрем радећи оно што заиста волим“, мислио је, док му је рука подрхтавала, а лице пребледело. На крају, лежао је на земљи која се спуштала мало спорије од лифта, и даље жврљајући бесмислене линије. Платно као да је плакало, а у ствари, Марко се само знојио покушавајући да не престане да слика, престрављен. Није се плашио губљења подлоге под собом, већ се ужаснуо на помисао да га нико никад више неће наћи и да ће отићи у заборав. Небо се запитало: „Да ли је он, уопште, човек?“

Наједном, Марко се нашао у некој зеленој реци, без платна, кистова, али и без одеће. Река је тромо отицала кроз неке чудне, сиве пределе које нико од смога није могао да види. Није успевао да плива, нити је дисао, па ипак, био је жив и сасвим свестан. Није било никога, а вода је била натприродно ледена; сваким минутом бивала би све хладнија. Марко је пожелео да вришти, да се помери, да умре. Али, не само да то није био у стању, већ се вода сасвим лагано ледила и престајала, полако, да тече. Прво су му прсти поплавели, па затим уши, удови... Постао је у потпуности модар, надувен и беживотан, док су му се мисли никад брже ројиле. Кад је требало да се заледи срце, Марко осети, потпуно свестан, да се ништа нарочито није догодило, само је и оно престало да функционише. Док му је и мозак одумирао полако, док је постепено губио све функције редом, и даље није схватао зашто је овако завршио.

Са друге стране бестелесног простора, нека блудна душа и један грешник, горели су у пламену.

Мила Колунџић, IV₁

120 ГОДИНА ОД РОЂЕЊА КРАЉИЦЕ СРПСКЕ ПОЕЗИЈЕ

Десанка Максимовић (1898-1993)

Десанка Максимовић је рођена 16. маја 1898. у селу Рабровици, у околини Ваљева. Основну школу и гимназију завршила је у Бранковини и Ваљеву. После Првог светског рата уписује се на Филозофски факултет у Београду, где студира светску књижевност, општу и историју уметности. Десанка је кратко радила у учитељској школи у Дубровнику и након тога прелази у Београд, где као професор ради у Првој женској гимназији. После Другог светског рата, Десанка се поново враћа у службу исте школе, у којој ће радити све до свог пензионисања, 1953. године.

11. фебруара 1993. године стало је срце Десанке Максимовић, племенито срце које је поклањала свима; оно се несебично ширило и богатило од давања. Њено срце било је приступачно свима, и као главни јунак њене поезије постало је вечно у стиховима.

„ Не, немој ми прићи! Хоћу издалека
да волим и желим ока твоја два.
Јер срећа је лепа само док се чека,
док од себе само наговештај да.“

(„Стрепња“)

Јелена Бабић, Шц

НОВОГОДИШЊА ПРИРЕДБА

Сваке године, у празничном периоду, Гимназија „Светозар Марковић“ приређује новогодишњу приредбу за малишане запослених. Традиционално се припрема наступ ученика и поклончићи за децу.

Повод ове представе је, како каже професорица енглеског језика Гордана Будановић, да се усреће најмлађи и да се продужи детињство докле год је то могуће, јер док верујемо у Деда Мраза, верујемо у чуда. За организацију самог програма задужена је проф. немачког језика Љиљана Филиповић, која је одговорила на нека наша питања.

Како бирате наступе и учеснике?

„Обично прво питам одељења којима предајем, зато што их боље познајем. Затим пронађем добровољце из свих смерова, пошто је програм на три језика: српском, мађарском и хрватском. Ту ми помажу колеге које предају на тим језицима“.

Колико трају припреме?

„Припреме трају у зависности од програма који спремамо. Ако су само музичке и плесне тачке, припреме су краће, но ако спремамо и драмске тачке, припреме трају дуже”.

Како састављате програм?

„Програм зависи од узраста деце која долазе. У последње време су то углавном деца предшколског узраста тако да је програм краћи и једноставнији. Основни концепт дајем ја, а касније на пробама, заједно са ученицима, правим мање промене”.

Професорица Будановић нам је открила ко је све од наших професора био у улози Деда Мраза током свих ових година.

Били су то, између осталих, Јо Ендре, Чаба Нађ, Александар Хуба Барашић, а ове године ће деци срећу донети проф. Зоран Нагел.

Даница Ђорђевић, Па

КАКО ПРОВОДИТЕ СЛОБОДНО ВРЕМЕ?

Често нисмо свесни важности квалитетно проведеног слободног времена и хобија и њиховог утицаја на наш живот и ментално здравље. Ваншколске активности нам помажу у ослобађању од стреса и уносе дашак свежине у наше животе. Хобији су прилика да упознамо сами себе, али и да се повежемо са другим људима, отварају нам нове могућности и постављају нове изазове, а и чине нас занимљивим особама. Чиме се баве ученици наше гимназије мимо својих школских обавеза?

Чиме се бавите ван школе, који су ваши хобији и шта вас интересује?

Анђелка Матковић, III₂

Ван школе учим језике, тренутно шпански на нивоу А2, Кинески на нивоу А1 и енглески језик на нивоу С2. Такође, идем на часове математике одвојене од школе, на којима се припремамо за математичка такмичења и приступамо математици на други начин. Волим да поред свих обавеза нађем времена да прочитам неку књигу која ми се допада, јер поред учења језика и математике волим да читам у слободно време. Наравно, увек издвајам време за изласке и дружење, тако да се трудим да своје време организујем тако да ми то не буде ускраћено.

Ивона Кураи, Iб

У слободно време волим да гледам серије или филмове. За викенд радим кућне послове, поспремим собу, оперем прозоре. Волим да цртам, то ми је хоби. Такође тренирам јахање, а на тренинге идем након што завршим кућне послове.

Александра Балажевић, III₁

У веома мало слободног времена што имам волим да цртам, понекад на папиру, понекад на рачунару. Волим и да пишем песме када сам расположена за то. Уживам и у слушању музике па је слушам упоредо док учим. Волонтер сам у Црвеном крсту. Такође идем у цркву сваке недеље. Преко викенда, увек пронађем времена за изласке и дружење са пријатељима.

Катарина Матковић, III₁

Идем на глуму код Владимира Грбића у оквиру фондације „Данило Киш“. Пошто ме глума, а и само позориште интересује, радим као развођач у позоришту, а то ми пружа прилику да погледам све представе, па чак и оне на мађарском језику, упознам нове људе и стекнем нова искуства. Поред тога, играм фолклор у Ансамблу „Сунце“. Кад год имам мало више слободног времена, одем и на клизање.

Кристина Трајковски, IIIб

Може се рећи да водим веома заузет живот чак и изван Гимназије. Од свих активности, омиљен ми је оријентални плес. Оријенталним, или понекад познатијим као трбушним плесом, бавим се пуних десет година и не бих могла да замислим свој живот без плесања уз сваки корак по кући или без фантастичне еуфорије на сцени испод рефлектора и камера. Часове плеса доживљавам као часове опуштања и они представљају моја најлепша два сата у недељи. Глумом се бавим од своје пете године и ово ће ми бити прва година од тада да нисам део нити једне представе, али још увек помажем својим пријатељима из Америке са њиховом интерпретацијом и извођењем. Након повратка из Америке, састанка у Америчкој амбасади и обуке у Београду, постала сам представник града за „American Councils for International Education“. То значи да правим разне пројекте у Суботици, а један од њих је Teen Club који се одржава сваке суботе у Америчком кутку. Недавно сам почела да одлазим на секције роботике у својој бившој основној школи – „Кизур Иштван“. Позвана сам да учествујем као ментор јер сам се претходно бавила роботиком у САД. Да, изузетно

сам заузета преко недеље, али радим оно што волим и не бих мењала стечена искуства ни за шта. С обзиром да се пуно бавим роботиком и што сам се бавила програмирањем у основној школи и у САД, све више сам заинтересована за програмирање и разне дигиталне приче. Такође, интересује ме интернационална едукација и волела бих да будем укључена у још послова са људима из разних држава и различитих култура.

Николина Малбаша, Шц

Гимназија је сама по себи веома захтевна школа и треба уложити много рада, труда и времена да би се постигао успех, али наравно, поред тога, треба одвојити и времена за себе и своје потребе. Тренирам одбојку већ доста година уназад. Када сам уписала Гимназију, говорили су ми да нећу стизати због школских обавеза, међутим, ако се време добро усклади, све се може стићи и бити успешан и у образовању и у спорту.

Маја Имрић, Ш₂

Своје слободно време волим да испуним многим различитим предавањима, радионицама, секцијама и хобијима, па врло често не могу све да их ускладим. Похађам часове кинеског и италијанског језика на нивоу А1, а самоиницијативно учим јапански језик већ неколико година. Идем и у ликовну школу и на ликовну секцију, а када то не стижем, цртам код куће када добијем инспирацију. Волим уметности сваке врсте, па осим сликања, вајања и писања код своје куће, волим и да посећујем изложбе, представе и да читам књиге. Такође, уживам и у изучавању природних наука, те идем на часове математике где радимо задатке на напредном нивоу, а спремам се током читаве године и за такмичење из биологије – мог омиљеног предмета. Поред свих обавеза у школи и ван ње, често идем на посао како бих својим родитељима олакшала трошкове својих интересовања, а успевам да издвојим време и за дружење са пријатељима чије присуство ми представља својеврстан одмор од свега, као и подршку да наставим да се бавим ониме што волим.

Нена Рашуо, Ш₁

На летњем распусту сам, поред енглеског, почела да учим и руски језик. Учим га преко апликације Дуолинго и неких онлајн лекција, а ове године сам имала прилику и задовољство да упознам Аљону, која је дошла из Русије код нас на размену, па се доста дружим са њом и онда једна другу учимо језике. Волим да излазим са друштвом, највише волим када одем са другарицама у неки кафић и онда сатима причамо и шалимо се. Волим да идем у биоскоп кад има неки добар филм. Пошто сам учествовала на историјској секцији, почела сам да се интересујем за позоришне представе и глуму. Такође волим да слушам музику, која има неку дубину и смисао, и када сам нервозна и када сам срећна, пошто у музици некако проналазим свој мир. Време током летњег распуста често проводим читајући, али то само током распуста, јер током школе не могу да се концентришем на књиге, јер увек оставе јак утисак на мене и онда размишљам данима о њима.

Ана Мокан, Ш₂